

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in uska časopisno podjetje slovenski poročevalec — Direktor: Rudi Janžek. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1, telefon 23-222 do 23-224. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1-11, telefon 23-222 do 23-224. — Oglasi: oddelki Ljubljana, Trnava cesta 1, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832. — Pošta: predal št. 29. — Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana številka 104/1-367. — Mesečna naročnina 230 din.

MEDNARODNA KONFERENCA ZA ATOMSKO ENERGIJO V ZENEVI

Poročila o novih odkritjih

Sovjetski znanstveniki so poročali o pridobivanju urana iz morske vode — Ameriški znanstveniki so objavili 13 knjig o najnovejših ameriških odkritjih na področju miroljubne uporabe atomske energije

ZENEVA, 3. sept. (Reuter). Na drugi Mednarodni konferenci za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene, so trije sovjetski znanstveniki sporočili, da proučujejo v Sovjetski zvezi način za pridobivanje urana iz morske vode. V njihovem poročilu je rečeno, da je v morju mnogo urana in da je pridobivanje urana iz morja razmeroma preprosto.

Francoski znanstveniki pa so konferenci izročili vse podrobnosti svojih uspehov na področju izkoriščanja jedrske energije za pogon ladij. Šest francoskih znanstvenikov je konferenci predložilo 79 strani dolgo poročilo, ki govori o

treh vrstah nuklearnih reaktorjev in o njihovi uporabi v pomorščarstvu. Znanstveniki so konferenci izročili tudi poročilo o miroljubnem izkoriščanju atomske energije, in sicer tako, da bi eksplozije

vodikove bombe uporabili za proizvodnjo električne energije. Po njegovem načrtu bi v velikanskih podvodnih dvoranah s pomočjo eksplozije ustvarili velike rezervoarje vodne pare. Po mnenju dr. Tellerja bi lahko eksplozijo uporabljali tudi za velika dela kot na primer za izgradnjo pristanišč, prekopov, spremembo rečnih tokov itd.

Po mnenju dr. Tellerja pa pred koncem tega stoletja ne bodo mogli izkoristiti nadzorovano fuzijo, ali vsaj ne na ekonomski podlagi. Precejšen problem je namreč najti cenen način za omejevanje eksplozije, da bi jo potem lahko izkoristili za proizvodnjo elektrike.

Na konferenci je govoril tudi sovjetski termonuklearni znanstvenik Aclimovič. Pozval je na mednarodno sodelovanje in na izmenjavo idej pri izkoriščanju vodikove energije v miroljubne namene. Po njegovem mnenju bi morali znanstveniki, ki se pečejo s termonuklearnimi problemi, stalno primerjati uspehe svojih izračunov poskusov in tehničnega razvoja. Sodelovanje vsega sveta na tem področju bi po mnenju sovjetskega znanstvenika približalo dan, ko bo postala vodikova energija pristopna za miroljubno uporabo.

»New York Times« piše, da se je mednarodna konferenca v Zenevi začela s tonom, ki daje precejšnje upanje. List poudarja, da je to zasluga Sovjetske zveze, ki je pripravljena sodelovati z ZDA in Veliko Britanijo pri naporih, da bi obrzdale energijo vodikove bombe in s tem dali človeštvu na razpolago neomejene izvore energije.

Ameriški znanstveniki so danes objavili v Zenevi zbirko 13 knjig o najnovejših ameriških odkritjih na področju miroljubne uporabe atomske energije. Nekateri izmed objavljenejših podatkov so bili že pred nekaj dnevi uvrščeni v državne tajnosti. Ameriško zbirko so izročili vsem znanstvenikom 67 držav, ki sodelujejo na konferenci.

RASNO VPRAŠANJE V ZDA

Pričakovane razsodbe

Od razsodbe vrhovnega sodišča ZDA glede gimnazije v Little Rocku bo odvisna celotna dejavnost za ukinitve rasne segregacije v ameriških šolah na Jugu

NEW YORK, 3. septembra. (Tanjug). — Zaključno obdobje zapletene sodno politične borbe okrog pravice sedmih črnih učencev, ki se hotelo tudi letos vpisati v gimnazijo v Little Rocku v Arkansasu je v središču pozornosti ameriške javnosti. Menijo, da je od razsodbe, ki jo bo objavilo vrhovno sodišče 11. septembra glede gimnazije v Little Rocku, odvisna celotna dejavnost za ukinitve rasne segregacije v ameriških šolah na Jugu.

Po uradnih podatkih so v južnih državah začeli integrirati šole samo v 777 okrajev, kar je zelo malo, če upoštevamo, da je vseh šolskih okrajev na Jugu 3008. Izmed približno treh milijonov črnih učencev, jih hodi skupaj v šole z belimi otroki komaj ena desetina, v sedmih južnih državah pa se integracija ni niti začela.

Boj okrog rasnega vprašanja

Priprava odgovora

Washington, 3. septembra (Reuter). Ameriški funkcionarji zatrjujejo, da bodo ZDA te dni poslale Sovjetski zvezi noto, s katero bodo potrdile, da so pripravljene 31. oktobra tega leta v Zenevi sodelovati na trojnem razgovoru o prekinitvi jedrskih poskusov. Iste osebnosti dodajajo, da se bodo ZDA o vsebini note posvetovali z Veliko Britanijo.

Proučevanje gradiva s VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije

Beograd, 3. sept. (Tanjug). V osnovnih organizacijah Zveze komunistov, sindikalnih in drugih družbeno-političnih organizacijah v Beogradu bodo te dni začeli proučevati drugi del gradiva s VII. kongresa ZKJ. Občinski komiteji, kulturni domovi, delavski in ljudske univerze, so se pripravile na proučevanje kongresnega gradiva do konca junija prihodnjega leta.

V težišču te ideološko-politične delavnosti je proučevanje programa ZKJ s predavanji, razpravami in posvetovanji. V občinskih komitejih, ki organizirajo proučevanje kongresnega gradiva, so sestavili aktivne predavatelje in posvetovalne centre. Določene so tudi teme iz programa, ki jih bodo proučevali. Pri izbiranju tem se upoštevajo značilnosti organizacij. Tako je na primer določeno, da bodo vsake organizacije posvetile v proučevanju kongresnega gradiva posebno pozornost razvoju socialističnih odnosov na vasi. Tudi za osnovne organizacije ZKJ v šolah so izdelali posebne načrte.

Petar Stambolić sprejel člana japonskega parlamenta

BEograd, 3. avgusta (Tanjug). Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je sprejel dopoldne člana japonskega parlamenta Naokichi Kitazawa, ki je prišel v našo državo na dvodnevni zasebni obisk. Sprejela sta ga tudi predsednik zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleš Bebler in podpredsednik Ljudske skupščine S. B. je Voja Leković.

VREME

Napoved za četrtek. Se do predaj oblakov vreme. Možna so krajevna padavine. Temperatura ponoči med 19 in 14, na Primorskem 19, najvišje dnevne med 20 in 25 stopinjami C. Na Primorskem je burja.

V naših trgovinah za šolske potrebe pred pričetkom šole

BEograd, 3. sept. (Tanjug). Vrhovni poveljnik oboroženih sil FLRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je danes ob 11.30 sprejel feldmaršala Montgomeryja in ga zadržal na kosilu. Po kosilu se je feldmaršal odpeljal z avtomobilom na letališče na Batajnici, odkoder je z letalom odpoval v Pariz. Ob odhodu iz Jugoslavije so feldmaršalu Montgomeryju izkazali vse vojaške časti. Na sliki: Prihod feldmaršala Montgomeryja na letališče v Batajnici.

Obisk miru v Kairu

Generalni sekretar OZN se posvetojuje z vlado ZAR o tem, kako bi najlažje izvedli resolucijo OZN za rešitev krize na Srednjem vzhodu

KAIRO, 3. septembra. (Tanjug). Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld se je danes začel posvetoovati z vlado ZAR o tem, kako bi najlažje izvedli resolucijo Generalne skupščine OZN za rešitev krize na Srednjem vzhodu in unik tujih čet iz Libanona in Jordanije. Popoldne se je Hammarskjöld sestal z zunanjim ministrom Fawzijem. Razgovore bosta nadaljevala še noči, jutri pa se bo generalni sekretar OZN sestal s predsednikom Naserjem.

Pooblašteni krogi izjavljajo, da bodo v Kairu govorili predvsem o »praktičnih aranžmajih« za izvajanje resolucije. Glede na to, da je jordanska vlada že zavrnila prisotnost čet OZN v Jordaniji, tukaj ne izključujejo možnosti, da bi našli

kompromisno rešitev. In sicer tako, da bi imenovali enega ali pa več stalnih veleposlanikov OZN na Srednjem vzhodu. Isti krogi trdijo, da bodo vprašanje prisotnosti OZN na območju Srednjega vzhoda do podrobnosti proučili na razgovorih

med Hammarskjöldom in Naserjem.

Tukaj prevladuje prepričanje, da bo vlada ZAR vztrajala pri takojšnjem umiku tujih čet s Srednjega vzhoda. Kairo meni, da je prisotnost angloameriških čet osnovni razlog za krizo na Srednjem vzhodu in da je ureditev vseh ostalih problemov na Srednjem vzhodu odvisna od umika tujih čet. Kairski tisk že nekaj dni piše v tem smislu, poudarjajoč hkrati, da bi lahko zavlačevanje umika tujih čet zapletlo položaj.

Predstavniki OZN v Kairu ne zavračajo možnosti, da bi se na Hammarskjöldovih razgovorih v Kairu dotaknili tudi vprašanja agencije za gospodarski razvoj arabskega sveta. Isti krogi pa poudarjajo, da to ni tako nujen primer in da ga je mogoče reševati tudi drugače. Opazovalci v glavnem mestu ZAR opozarjajo tudi na tople sprejem, ki so ga v Kairu pripravili generalnemu sekretarju OZN. Tisk ocenjuje njegov obisk kot obisk miru in poudarja, da bo imel Hammarskjöld vso podporo in pomoč vlade ZAR.

Peti kongres biokemikov bo v Moskvi

DUNAJ, 3. septembra (AP) — Mednarodna zveza biokemikov se je odločila, da bo peti Mednarodni kongres biokemikov leta 1961 v Moskvi. Ameriški znanstveniki so predlagali, da bi bil VI. kongres biokemikov leta 1964 v ZDA, japonski pa da bi bil VII. kongres leta 1967 v Tokiu.

XVII. kolo v Portorožu

Minimum 12.5 točke

Portorož, 3. sept. (Od našega posebnega dopisnika). Pod tem geslom je bil prekinjen počitek po XVI. kolu in dan znak za začetek XVII. kola portoroškega turnirja. Zlasti so želeli počitka tisti, ki streljajo na kandidatsko tarčo. Včeraj in danes dopoldne so se gotovo temeljito pripravljali na današnje nasprotnike. Pripravljeni sem, da si je najmanj počitka privoščil Bobby, saj že ob rednih turnirskih dnevih še posebej šest ur dnevno študira šah.

Twainst igralcev se poteguje za šest mest. To se pravi, da bomo od danes dalje priče hudemu jurišu. Pred startom je prevladovalo mnenje, da bo 12 točk ali 60% že dovolj za vstop v največje tekmovanje za naslov svetovnega prvaka v šahu. Sedanji položaj na lestvici pa je tak, da bo taka zaloga najbrž premajhna in bo treba napraviti še pol točke več, da bi si kdor koli odprl vrata na kandidatski turnir. Tako vsaj kaže računica, ki postaja v teh zadnjih odločilnih dneh vedno bolj zgovorna.

Po njej bi morala četvorica Talj-Petrosjan-Olafsson in Gilgorić biti že zanesljivo čez najhujše ovire, čeprav se vsakemu nekaj točk manjka in čeprav lahko vsakemu še kaj spodrsne do zadnjega kola. Toda vsi ostali — in teh je še vedno devet — krepko »visijo« se bodo od partije do partije in od kola do kola veselili ali žalostili, kakor bo pač naneslo. Če trojico — dr. Filipa, Panna in Szaba — torej trojico udeležencev zadnjega kandidatskega turnirja, vsaj na papirju odpišemo, tedaj ostanejo na rešetki Averbach ali Bronstein ter Matanovič, Pachmann, Benko in Fisher. Kajpak bi mi vsi radi, da bi se tudi Matanovič vključil v končno vrsto in povečal jugoslovansko zastopstvo na dva moža. Toda od danes do konca mu bodo sedeli nasproti Benko, Fisher, Bronstein, Averbach in Larsen. Kdo bi si upal naprej trditi, da bo to in to pristanje dobil, ostale pa igral neodločeno. Ali bo pet remijev? To je premalo. Nekaj bo treba še dobiti. Morda že danes?

ZAKONJE POROČILO

Po prekinitvi ob 22.30 bili doseženi naslednji rezultati: Talj : Panno prekinjeno, Petrosjan : Sanguinetti remi, Shervin : Larsen in De Greiffe : Averbach prekinjeno, Szabo : Bronstein in Pachmann 9.5, Averbach, Benko in Gilgorić 9 (1), dr. Filip in Szabo 9, Panno 8.5 (0), itd. Jutri v 18. kolu igra Matanovič : Fisherju in Gilgorić : Fischerju oboja s črnimi figurami.

F. B.

Diplomatska kronika

Rabat — Jugoslovanski poslanik v Maroku Mustafa Vilotić je obiskal ministrskega predsednika Ahmeda Balafreja in se z njim posvetoval o preostalih vprašanjih v mednarodnih odnosih.

V II. polletju bo treba poprijeti

Iz razprave o industrijski proizvodnji celjskega okraja v prvem polletju

Celje, 3. sept. Svet za industrijo in obrt Okrajnega ljudskega odbora Celje je na današnji redni seji pregledal podatke o realizaciji okrajnega plana industrijske proizvodnje v prvem polletju letošnjega leta. Ugotovil je, da je industrija v pogledu proizvodnje v glavnem izpolnila pričakovanja. Celotni plan je bil dosežen s 46,4% od skupne letne vrednosti. Svet je izrazil pričakovanje, da bo proti koncu leta, kot je že običaj, proizvodnja občutno narasla, tako da se z gotovostjo lahko pričakuje, da bo celjski okraj tudi letos v celoti izpolnil svojo gospodarsko obveznost v industrijski proizvodnji. Le-ta je po okrajnem planu za 9,5% višja od lanske. Po podatkih so bile pri realizaciji plana proizvod-

nje v prvem polletju najuspešnejše usnjarska, lesna in kemična industrija ter barvna metalurgija. Med tem ko ostale panoge sorazmerno ne zastajajo. Izjeme so bile le nekatere opekarnice, ki nimajo potrebnih naprav za sušenje opeke in so povsem odvisne od vremenskih pogojev. Tudi proizvodnja termoelektrarne Soštanj je v primerjavi z lanskim letom občutno padla, kar pa je razumljivo, saj letošnjo pomlad ni bilo pomanjkanja električne energije, ker je bil vodostaj naših rek ugoden in so hidrocentrale delale s polno zmogljivostjo. Soštanski termoelektrarni, ki je največ le nadomestni obrat, letos torej ni bilo treba vskočiti, kar pa se je seveda odrazilo pri padcu njene proizvodnje.

Svet je tudi ugotovil, da so prvič po vojni na razpolago izredno velike zaloge premoga in tekstilnega blaga, predvsem zaradi težav z izvozom. Pri podrobnih razčlenitvah realizacije izvoza in uvoza so se člani sveta v razpravi zadržali največ pri ugotavljanju težav nekaterih izvoznikov in uvoznikov iz celjskega okraja na zunanjih tržiščih. Najbolj značilne so bile neredne dobave blaga iz vzhodnih držav ter težave pri izvozu v Zah. Evropo ter dežele Bližnjega in Srednjega vzhoda. Svet je obravnaval tudi težave pri proizvodnji nekaterih podjetij, saj je na primer tovarna perila Toper delala precej časa samo

z eno izmeno, zaradi pomanjkanja delovne sile.

Pred zaključkom seje je svet za industrijo in obrt dovolil direktorjem nekaterih podjetij uporabo osebnih avtomobilov, ko je predhodno ugotovili, da podjetja, ki so prosila za dovoljenje, izpolnjujejo vse po uredbi potrebne pogoje. —tk

Obisk delegacije italijanske Socialistične mladine v Sloveniji

LJUBLJANA, 3. septembra. — Sestlanska delegacija organizacije Italijanske Socialistične mladine, ki je včeraj prispela na 12-dnevni obisk v našo državo kot gost Ljudske mladine Jugoslavije, je dopoldne obiskala občinski ljudski odbor Ljubljana-Moste, sprejel pa jo je tudi starešina Zveze tabornikov Slovenije Sergej Vošnjak, popoldne pa si je ogledala Bled, tovarno upognjenega pohištva v Duplici in Kamniško Bistrico. Sinoči je imela delegacija v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani razgovor s člani Centralnega komiteja LMS, ki ga je vodil predsednik Tone Kropešek.

Na svoji poti po Jugoslaviji bodo predstavniki italijanske Socialistične mladine obiskali tudi Zagreb, Zenico, Sarajevo, Beograd in še nekatera druga mesta, kjer se bodo podrobneje seznanili z našo družbeno in gospodarsko ureditvijo, dejavnostjo Ljudske mladine Jugoslavije.

Načrt tarifnega sporazuma v kovinsko-predelovalni industriji

Beograd, 3. sept. (Tanjug). Združene jugoslovanske kovinsko-predelovalne industrije je odposlalo danes vsem podjetjem v tej panogi načrt tarifnega sporazuma, ki ga naj vrnejo združenju s svojim mnenjem do srede meseca, ko bo podpisan sporazum med združenjem in centralnim odborom sindikata kovinskih delavcev.

Ta načrt tarifnega sporazuma skuša izenačiti nagajevanje delovnih mest v kovinsko-predelovalni panogi z enakimi delovnimi mesti v drugih panogah industrije. V združenju poudarjajo, da so bili delavci v nekaterih kovinskih podjetjih nezadostno nagajeni, ker so bila posamezna delovna mesta zaradi obilnosti strojev mnogo težja. Kakor enaka v podjetjih drugih industrijskih panog in so bila zato slabše nagajevana.

Minimalne tarifne postavke za delovna mesta v kovinsko-predelovalni industriji so odvisne od splošnega gospodarskega pomena podjetja, ki se ugotavlja na podlagi brutoproducta, števila zaposlenih in sredstev, ki jih je skupnost vložila v podjetje. Načrt sporazuma vsebuje seznam 73 ključnih delovnih mest. Podjetja bodo sama na podlagi tega seznama ob uporabi analitične ocene delovnih mest določila tarifne postavke za posamezna delovna mesta. Konkretne tarifne postavke za posamezne delavce bodo določili na podlagi ocene osebnosti in delovnega staža posameznikov.

Načrt tarifnega sporazuma v kovinsko-predelovalni industriji se prav tako bavi s splošnimi načeli plačevanja po učinku (norme, premije in sistem izplačevanja čistega dohodka nad tarifno postavko in dela po učinku (spresežek sklada plače).

S seje ljudskega odbora v Trbovljah

TRBOVLJE, 3. septembra. — Danes je bila seja občinskega ljudskega odbora, ki ji je prisostvoval tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Na dnevnem redu je bilo razpravljanje in sklepanje o doseženih dohodkih in izvršenih izdatkih občinskega proračuna, o prošnjah gospodarskih organizacij za investicijska posojila in raznih drugih zadevah. Poleg odbornikov je sodeloval v razpravi tudi tovariš Miha Marinko, ki je med drugim poudaril dolžnost ljudskega odbora, da stori vse za preskrbo prebivalstva s kmetijskimi izdelki, zlasti z ožmnicami. —

VČERAJ IN DANES

»Dolina miru« v Parizu

Pariz, 3. sept. (Tanjug). Film »Dolina miru« je prišel danes na spored pariških kinematografov.

V enem izmed največjih dvoran Pariza, v kinematografu »Matignan« na Elizejskih poljanah predvajajo film »Dolina miru« (izdelek »Triglav«-filma iz Ljubljane) v originalni slovenski verziji.

Odkupne cene za čebulo

BEograd, 3. septembra (Tanjug). Zastopniki Zveze trgovinskih zbornic, Zveze kmetijskogospodarskih zbornic, Zvezne industrijske zbornice, Zvezne zunanjetrgovinske zbornice in Glavne zadržne Zveze Jugoslavije so se dogovorili, da bo najvišja cena, po kateri bodo gospodarske organizacije kupovale čebulo od kmetijskih zadrug, poslovnih zvez in kmetijskogospodarskih organizacij 35 dinarjev za kilogram.

ENCIKLOPEDIJA JUGOSLAVIJE

Zagreb, 3. sept. (Tanjug). V začetku letosnjega avgusta je izšel iz tiska III. zvezek Enciklopedije Jugoslavije. Ko bo izdana v celoti, bo ta pomembna publikacija podala izčrpen opis sedanega in zgodovinskega razvoja narodov Jugoslavije, njihove zveze z drugimi narodi in najpomembnejše podatke o razvoju in pridobitvah na vseh področjih družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja.

Tretji zvezek, ki je izšel v trideset tisoč izvodih, vsebuje pojme od besede »Diplomacija« do »Hidra Duro«. Pri izdelavi tega zvezka je sodelovalo okoli 500 uglebnih strokovnjakov in javnih delavcev s članki, študijami in informacijami. Poleg drugega so v III. zvezku objavljene večje članki o jugoslovanskih mestih, o gospodarski, politični in kulturni zgodovini Dubrovnika in dubrovnške republike, o glagolici, o umetniških spomenikih in grško-rimskih kulturnih spomenikih v naši državi, kakor

Proučevanje srčnih bolezni

Split, 3. sept. (Tanjug). Srčne bolezni ter vpliv olinatje in mastne hrane na delovanje srca bo predmet pazljivega proučevanja v okviru Makarske in Osijeka. To obsežno zdravstveno akcijo, v kateri bodo pregledali več tisoč ljudi, organizira te Svetovna zdravstvena organizacija in Centralni higienski zavod Jugoslavije. V proučevanju bo sodelovalo več znanstvenih in jugoslovanskih zdravnikov in specialistov za srčne bolezni in fiziološko higieno.

Za proučevanje zdravstvenih razmer in načina prehrane v Dalmaciji in Slavoniji se bodo znanstveniki posluževali najmodernejših medicinskih aparatov in instrumentov, ki prihajajo iz Makarske, kjer bo tudi središče te pomembne zdravstvene akcije.

Med likovnimi prilagami so v III. zvezku najbolj zanimive barvne reprodukcije domačih fresk, nekaterih najpomembnejših del slikarjev Petra Dobroviča in Krste Hegedušića, kakor tudi večje število prilog v bakrotisku. Četrty zvezek enciklopedije Jugoslavije, za katerega že pripravljajo gradivo, bo izšel v prvi polovici prihodnjega leta.

tudi o kulturnih in političnih zvezah jugoslovanskih narodov z grškimi, francoskimi in angleškimi narodom. Pomembni so tudi opis napada na središče jugoslovanske narodnoosvobodilne borbe v Drvarju, opis o udeležbi Hercegovine v narodnoosvobodilni borbi ter večje število drugih člankov o zgodovinskih dogodkih in nedavnih preteklostih. Nekateri članki so posvečeni razvoju filozofske misli in znanosti pri naših narodih, razvoju filologije, diplomatije, geografije, državljansko-pravnih odnosov in drugih znanstvenih področjih.

Razen tega moramo računati tudi na sledeče dejstvo. Če posamezna proizvodnja, ki ima plafonirano ceno, za podjetje ni rentabilna, skupnost pa je na takoj proizvodji zainteresirana, bo podjetje kaj lahko doseglo ali povišanje plafona, ali pa si bo priborilo kake druge olajšave v družbenih dajatvah, tako da bo taka proizvodnja postala zopet rentabilna. V enem primeru plafonirana cena ni zagotovilo, da se ne bi zvišala, čeprav po dobroti državnega organa, v drugem primeru pa posredno skunost poravnava višjo dejansko ceno. Podjetje pa v takem primeru ni za to, da bi samo iskalo sredstva in načine, da bi ceno znižalo, oziroma da bi znižalo stroške proizvodnje. Se več, tako podjetje je v položaju, da si lahko privoščijo najrazličnejše stranske obrate in razno nerentabilno dejavnost, ki jo obesi na temeljno proizvodnjo, katero bo skupnost podpirala. Prav tu je eden vzrokov, da podjetja ni-

poslovnim ljudem na sejmju izčrpnije pokazali stopnjo in možnosti vsake izmed teh držav. Kar je vsem v tem mnogonarodnem zbirališču skupnega, so intenzivne zadnje priprave, želja, da bi pritegnili zanimanje poslovnih ljudi iz 50 držav z vseh delov sveta, katerih obisk pričakujejo.

Tuži razstavljalci urejajo svoje razstave v 9 lastnih nacionalnih paviljonih, med katerimi je letos prvokrat tudi avstrijski. Razen tega imajo tuji razstavljalci na razpolago še tri paviljone, v katerih bodo razstavljeni izdelki 18 drugih držav. Jugoslovanski izdelki bodo zavzeli približno dve tretjini skupnega razstavnega prostora na sejmju in bodo razen v paviljonih, ki so bili že prej zgrajeni, razstavljeni tudi v novih paviljonih podjetij »Rade Končar« in »Jugovinila«. Ostali štirje novi paviljoni bodo služili razstavi »Družina in gospodinjstvo 1958«, ki jo prirejajo v okviru sejma.

Paviljoni z jugoslovanskimi izdelki bodo nudili na tem

sejmju nekoliko izpremenjeno sliko v primerjavi s prejšnjimi sejmji. Da bi dobili popolnejši in sistematični pregled izdelkov in možnosti posameznih skupin proizvodov v njihovem okviru, so začeli letos urejati skupino sorodnih izdelkov. Ena izmed takih skupin 37 proizvodov motornih vozil ureja celo posebno razstavo, da bi obiskovalcem omogočili pregled izdelkov, ki se ponujajo trgu.

Po končnih podatkih bo na tem velesejmu, ki bo trajal od 6. do 21. septembra sodelovalo okoli 4500 razstavljalcev iz 27 tujih držav in približno 1000 razstavljalcev iz naše države. Kolektivne razstave svojih izdelkov prirejajo Avstrija, Francija, Češkoslovaška, Nizozemska, Velika Britanija, Italija, Svica, ZDA, Romunija, ZAR, Grčija, ZSSR, Vzhodna Nemčija, Izrael, Madžarska, Indija, Zahodna Nemčija, Španija, Irak in Poljska medtem ko bodo posamezno razstavljalci podjetja iz Kanade, Belgije, Švedske, Danske, Japonske, Islandije in Brazilije.

STE SE ŽE PRIJAVILI ZA TOVARIŠKO SREČANJE ŠTAJERSKIH BORCEV IN AKTIVISTOV?

Pripravljalni odbor za »Tovariško srečanje štajerskih borcev in aktivistov« vabi vse borce »Slavkove brigade« in drugih enot predhodnic, iz katerih je bila brigada sestavljena ter vse aktiviste na zbor ki bo v nedeljo, 7. septembra v Lokah pri Mozirju v Zgornji Savinjski dolini.

Ob 9. uri dopoldne bo zbor borcev in aktivistov, ob 10. uri pa slavnostno zborovanje — proslava 15. obletnice formiranja VI. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade »Slavka Slandra«.

Po proslavi bo zabava s kulturnim programom, pri katerem sodelujejo trije zbori godbenikov.

Ker zaradi kratkega roka nismo mogli poslati vabil vsem borcem in aktivistom, jih prosimo, da smatrajo naše pozive po časopisju in radio Ljubljani kot vabilo na udeležbo!

OBČINSKI ODBORI ZVEZE BORCEV!

Organizirajte skupinski prihod borcev na zbor v Mozirje! Prijavite čimprej število udeležencev — borcev in aktivistov — prapravljalnemu odboru Mozirje, telefon 3a. Za prevoz s kamionom se obrnite na Tajništvo nohranljih zadev!

Udeležencem, ki bodo potovali z vlakom, sporočamo, da bodo s končne postaje — SMARTNO OB PAKI — vozili avtobusi v neposredno bližino prireditelnevega prostora.

Naj ne bo »slavkovec« in borce ostalih štajerskih enot ali aktivista, ki se ne bi udeležil TOVARIŠKEGA SREČANJA v nedeljo, 7. septembra, v lepi Savinjski dolini!

Informacije daje — prijave — prejema:

Pripravljalni odbor za TOVARIŠKO SREČANJE ŠTAJERSKIH BORCEV IN AKTIVISTOV

ob 15. obletnici VI. SNOUB »SLAVKA SLANDRA«.

Mozirje, telefon 3a

Vpliv plafoniranih cen na proizvodnjo

Plafonirane cene niso isto kot natančno določene cene. S plafoniranimi cenami se določa samo gornja meja, katere prejšnjalec ne sme prestopiti pri prodaji proizvodov. Plafonirane cene so torej do določene meje še vedno svobodne cene, le s to razliko, da jim je določena zgornja meja. Tako opredelitev pa je v naših razmerah bolj ali manj samo teoretična. Praktično cene vseh tistih proizvodov, ki imajo plafonirane cene, dosega to zgornjo mejo in je v končni posledici predpisovanje cen. Zato pa ima tako plafoniranje cen tudi bolj ali manj prav takšne posledice kot neposredno določanje cen. Določanje cen pa smo se v perspektivi v našem sistemu odrekli, ker nam ne prinaša želenih rezultatov, poleg tega pa vodi hkrati do novih anomalij in nesorazmerij, proti katerim se prav v novem sistemu borimo, da bi jih počasi odpravili.

Tu pa stojimo pred drugim problemom, ki ga pomenijo razmere na našem trgu. Ali naj sprejmemo popolnoma svobodno formiranje cen? Če dosedanja praksa je pokazala, da bi to vodilo do še večjih težav

na našem trgu, ki bi se takoj negativno pokazale tako pri potrošnji kot pri proizvodnji. Prav pri tistih osnovnih proizvodih, ki so posebejnega pomena za našo proizvodnjo, kar velja zlasti za surovine in polfabrikate, smo obdržali plafoniranje cen, kar naj omogoči določeno stabilnost na trgu in zlasti zagotovi trdnost pogoje za poslovanje predelovalni industriji. V sedanjih razmerah je s tega stališča določeno plafoniranje cen umestno in nujno potrebno. Nastaja pa novo vprašanje, kako priti iz takega položaja, ko smo prisiljeni v nekaj, za kar vemo, da ne ustreza v celoti takemu sistemu formiranja in delitve dohodka, kot ga imamo sedaj, kar pa je nujno glede na zdajšnje razmere na našem trgu. Ali daje tak položaj upanje, da se bo v njem počasi našla rešitev, ali pa bomo morali tak sistem obdržati trajno, če se razmere ne spremenijo. In naposled, ali ni v takem odločanju cen že sama po sebi vsebovana nujnost, da se take razmere na trgu še nadalje ohranjajo.

Vzemimo za primer cene lesa. (Odrejene in plafonirane cene jemljemo za enake.) Ker

je določenega lesa premalo na našem trgu, zlasti smrekovega, smo mu določili ceno, ker je povpraševanje večje kot ponudba in bi tako ceno preveč narasla. S tem naj bi zaščitili potrošnika in predelovalno industrijo. To smo v določenih meri dosegli, seveda tudi z drugimi vzporednimi ukrepi. Toda razen tega smo s tem prišli v položaj, da je ravno tisti les, ki je najbolj iskani, najcenejši, celo nesorazmerno cenejši kot slabši les, tako da sta bili lanj n. pr. breza in topol dražja kot smreka. (Smreka 22 tisoč din, bor 44.000 din, jelša 28—30.000 din, topol 25—28.000 dinarjev, vrba 24—25.000 din, javor 34.000 din, lipa 32.000 dinarjev.) Najnižja cena pa vpliva seveda na povečani obseg potrošnje S tem smo ustvarili dodatne pogoje, ki vplivajo na to, da se večja potrošnja, da je treba cene odrediti. Poleg tega pa smo s tem povzročili, da se akumulacija iz ene gospodarske panoge preliva v drugo.

Les se na pr. med drugim uporablja zlasti v investicijah. V investicijah bi moral biti les tista postavka, ki bi bila ustrezna ekonomski ceni. Kolikor se v takih pogojih cene investicijam formirajo ekono-

msko ustrezno, si razliko med nižjimi in stvarnimi cenami lesa prisvajajo drugi, namesto da bi šla ta razlika v korist gozda. In naposled, prav tako stanje pospešuje nestabilnost na trgu, ker omogoča najrazličnejše prekupčevanje. Zlasti iz republik, ki jim primanjkuje lesa, prihajajo na naš lesni trg različni nakupovalci in prekupčevalci, ki so pripravljeni plačati ekonomske cene za les. Postavlja se vprašanje, od kod jim prihaja denar. Razumljivo, da tudi iz investicij, ki tako ceno prenesejo. In razumljivo je tudi to, da se ob tem razvija bohotno zasebna prekupčevalska trgovina, ki sama skoraj nič ne tvega, prisvajajo pa si veličanske razlike v cenah.

Od ustreznih cen lesa je nadalje odvisna ureditev žagarskih kapacitet, izkoriščanje nižinskih gozdov s strani kmetijskih posestev, ureditev ustreznih prevozov lesa itd.

Vzemimo nadalje primer iz železarnstva. Cene jekla in drugih proizvodov višje predelave so plafonirane. Proste pa so cene manj kvalitetnih navadnih železnih izdelkov. Na teh lahko podjetje več zasluži kot pa s kvalitetnimi proizvodi. Ali se bo podjetje v takem položaju

usmerjalo v kvaliteto, od katere je v prihodnosti vsekakor v prvi vrsti odvisen obstoj podjetja? Ekonomsko gotovo ni zainteresirano, da se usmerja v kvaliteto. In če se na pr. začne pokvariti, podjetje zato ni na izgubi, lahko pri tem celo mnogo več zasluži. Tak položaj pomeni ne samo, da smo za zdaj narodnogospodarsko na izgubi, ampak da si celo perspektivno poslabšujemo položaj.

Razen tega moramo računati tudi na sledeče dejstvo. Če posamezna proizvodnja, ki ima plafonirano ceno, za podjetje ni rentabilna, skupnost pa je na takoj proizvodji zainteresirana, bo podjetje kaj lahko doseglo ali povišanje plafona, ali pa si bo priborilo kake druge olajšave v družbenih dajatvah, tako da bo taka proizvodnja postala zopet rentabilna. V enem primeru plafonirana cena ni zagotovilo, da se ne bi zvišala, čeprav po dobroti državnega organa, v drugem primeru pa posredno skunost poravnava višjo dejansko ceno. Podjetje pa v takem primeru ni za to, da bi samo iskalo sredstva in načine, da bi ceno znižalo, oziroma da bi znižalo stroške proizvodnje. Se več, tako podjetje je v položaju, da si lahko privoščijo najrazličnejše stranske obrate in razno nerentabilno dejavnost, ki jo obesi na temeljno proizvodnjo, katero bo skupnost podpirala. Prav tu je eden vzrokov, da podjetja ni-

majo pogosto jasnih in zanesljivih kalkulacij, ali pa da kalkulacije celo namenoma zamegljujejo.

Ze samo iz tega sledi, da rešitev ne prihaja po plafoniranih cenah, ker so posledice takega odrejanja cen pogosto bolj negativne kot posledice, ki izvirajo iz prostih cen. In poleg tega indeks kažejo, da so se plafonirane cene od leta 1953 naprej bolj zvišale kot svobodne cene. Če je sicer odrejanje cen v zdajšnjem položaju nujnost, je treba imeti hkrati pred očmi, da iz tega sam po sebi še ne sledi izhod. Z odrejanjem cen nekatere negativne posledice rešujemo, druge pa ustvarjamo. Rešitev je torej samo v tem, da vplivamo na odstranjevanje vzrokov, ki vodijo do takega stanja na trgu, in do takih razmer med cenami.

V temelju vsebuje rešitev naš sedanji sistem delitve dohodka. Ta namreč računa z rentabilnejšo proizvodnjo in temelji na ekonomskem računu posamezne gospodarske organizacije. Ta sistem objektivno pritiska na gospodarske organizacije in jih seveda hkrati tudi stimulira, da si prizadevajo za boljše in racionalnejše gospodarjenje. Proizvodnja, ki ni rentabilna, ne more obstati. Od družbene skupnosti pa je odvisno, koliko je pripravljena na posamezno proizvodnjo podpirati. Vsako podjetje naleti

na cene proizvodov, ki jih samo naprej predeluje. Rentabilnost določene proizvodnje se ustavi ob določenih cenah. Če družbena skupnost ne bo pripravljena podpreti določene proizvodnje čez določeno mejo, ki jo pomenijo cene, bo to hkrati ekonomsko odrejanje določenih cen, ali pa bo moralo podjetje likvidirati. S tem pa bo tudi tako podjetje prisiljeno, da bo bolj kot doslej mislilo na to, kako bi zmanjšalo svoje stroške proizvodnje. Tako se bo tudi ekonomsko opravljala po cenah ustrežnejša distribucija t. zv. deficitarnega blaga. Določenega blaga je toliko, kolikor ga proizvedemo ali uvozimo. Z določitvijo cen ga zato ni nič več. Ostane samo se distribucija razpoložljivega blaga. Odrejanje cen je nujno vezano na administrativno distribucijo, kolikor to ni že samo po sebi. Tu gre torej za to, ali se odločimo za administrativno ali ekonomsko distribucijo. Skupnost ima na podlagi sedanjega sistema delitve v rokah sredstva, da ekonomsko vrši distribucijo, kakor tudi da vpliva na ekonomsko formiranje cen. Jasnno je, da more biti ta proces samo postopen, ker bi sicer privedli mnoga podjetja pred vprašanje nadaljnjega obstoja. To vprašanje pa bo seveda treba rešiti, in sicer tako, da podjetja postopno prisilimo v ekonomsko rentabilno poslovanje.

»Teoretiki«

Te dni je izšla prva številka »teoretičnega in informativnega lista« komunističnih in delavskih partij »Vprašanja mira in socializma«. List je zanimiv, njegovo rojstvo je zanimivo, ker tako hudo spominja na neslavni list izpred nekaj let »Za trdni mir in narodno demokracijo«, ki je umrl skupaj z gonjo proti Jugoslaviji od leta 1948 do 1954. Pokojni list je izhajal v znaku gonje proti Jugoslaviji in je bila gonja tudi njegov glavni namen. Ali pomeni rojstvo novega lista pod podobnim imenom obnovo stare politike? Po vseh dosedanjih znakih sodeč, bi se odgovor glasil »da«.

List »Vprašanja mira itd.« je zanimiv tudi zato, ker razpravlja v uvodniku Antonina Novotnega o vojni in o tem, katere vojne so upravičene, katere pa ne, ter načinja tezo, da bi se celo atomska vojna končala z zmago socialističnih držav in bi le dokončno izbrisala kapitalizem! To liko o vprašanjih mira v prvi številki glasila vzhodnih komunističnih partij.

Ostali prastor je bolj ali manj namenjen člankom proti Jugoslaviji (tudi članek Novotnega ima »obvezno« osto proti FLRJ), če ne naravnost, pa posredno v argumentih proti »sodobnemu revizionizmu«. Članke so napisali »znani teoretiki«, ki jih pozna le malo ljudi, kot so Li Fu Cui, Gležman in Ukrajinec. Članke v glavnem polemizirajo s programom ZKJ in dokazujejo kako nevarna je teorija o odmiranju države v prehodnem obdobju iz kapitalizma v socializem. Tu bi lahko človek zlobno pripomnil, kakšno je to prehodno obdobje, ki ga imajo v mislih? Po njihovih trditvah so vsi že zdavnaj v socializmu, Sovjetska zveza pa je menda celo pustila za seboj socializem in gradi že komunizem! Sicer pa se z njihovo polemiko ne bi smela polemizirati, ker je mogoče preveč puhla...

Ko pa človek bere vso to množico prispevkov o borbi proti revizionizmu in o obsežnem utrjevanju socialističnega lagerja, ki ga skušajo »revizionisti« podreti, se mu vsili misel, da jim mora biti borba proti »revizionizmu« hudo potrebna in da so teoretične ideje programa ZKJ, ki temeljijo na marksizmu (katerega si pa oni krojijo po potrebi), verjetno precej priljubljene prav v tistih državah, kjer se najbolj borijo proti »revizionizmu«. Drugače povedano, nemara je pri njih precej ljudi, ki bi si želeli določene spremembe. Pojavi, ki jih je bilo v vseh teh državah dovolj v. žai, kratkem obdobju demokratizacije, bi to potrjevali.

Veljalo pa bo, da takšna glasila, še bolj pa takšni članki izpod peres takšnih teoretikov niso sredstvo za socialistično razpravo. Z nekom, ki si lasti papeško nezamotljivost, se ne more razpravljati...

Toliko o listu in njegovih sodalcih. Prispevki so puhli, prav tako njihove teorije, vse skupaj pa niti ni zanimivo, kolikor seveda ne pomeni napovedi za novo obdobje.

Vsekakor pa je res, da so naši prijatelji v Albaniji bolj kratkocasi in primitivni sveži. Albanske voditelje bi skoraj lahko imenovali avantgarda boja proti revizionizmu, ker izrečejo to, kar skušajo drugi zaviti v oblak kritičnih teorij, oboji pa imajo enake misli. Samo citat z nedavnega govora člana politbiroja CK KP Albanije Hishnja Kapoja: »Za prijatelja, kakršen je Sovjetska zveza, se je borilo in prebivalo kri tudi junsko in miroljubno jugoslovansko ljudstvo. Toda danes nima možnosti, da bi delalo za to prijateljstvo, da bi povedalo to, kar čuti do SZ, ker ga je Titova fašistična banda in njen politički režim, začel sovražiti.« marxiška in leninista, v službi imperijalizma za dolarje, ki jih dobivajo, oropala te možnosti... Takšnim besedam je treba priznati vsaj neko elementarno »očarljivost«!

Kralje-egipčanska pogajanja
Rim, 3. sept. (AFP) — V Rimu so se nadaljevala anglo-egipčanska finančna pogajanja za deblakiranje denarja v Veliki Britaniji, odnosno v Egiptu, po sveskih dogodkih novembra 1956. Britanska delegacija na teh pogajanjih vodi Dennis Ricketts, egipčovski pa guverner egipčavske Narodne banke El Amari.

AKCIJE FLN V FRANCIJI

Napadi in sabotaže

Alžirski komandosi so zažgali skladišče nafte in bencina in napadli več policijskih patrulj

PARIZ, 3. septembra. (Tanjug). Alžirski komandosi so nočjo zažgali skladišče nafte in bencina v velikem industrijskem središču Alesu v jugovzhodni Franciji. Uradno so povedali, da je bila materialna škoda velika, da pa ni bilo smrtnih žrtev.

V Parizu, kjer je včeraj začela veljati policijska ura za vse Alžirce, so komandosi nočjo napadli več policijskih patrulj. Hkrati so sporočili, da so v okviru ukrepov za »nadzorstvo« nad dejavnostjo pristašev osvobodilnega gibanja prepeljali 14 tisoč Alžircev, ki živijo v Franciji, v policijske zapore in športne štabione, ki so jih spremljali v zbirna taborišča. Vse te ljudi nameravajo zasilati. Več kot 350 pripeljanih ljudi so takoj aretirali, sedem pa so jih poslali v koncentracijska taborišča. V spopadih, ki so spremljali velike racije, je padlo sedem Alžircev, ranjenih pa jih je bilo 17.

Današnji tisk tudi poroča, da so sinoči policaji ubili dva italijanska delavca, za katere so

jim zdelo, da sta »sumljivca«. Italijanski veleposlanstvo je zahtevalo v zvezi s tem pojasnila, maroško veleposlanstvo pa je odločno protestiralo proti policijski uri, po kateri so poleg Alžircev prizadeli tudi maroški državljani v Franciji.

Ameriški industrialec gost 32

Moskva, 3. sept. (TASS). Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko je danes sprejel v Moskvi ameriškega industrijalca in finančnika Cyrusa Eatona in se z njim razgovarjal. Cyris Eaton je v Sovjetski zvezi gost kmetijskega ministrstva. Izkazali so mu veliko pozornost. Dne 1. septembra ga je sprejel tudi predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov in ga pozdravil kot borca za vzpostavitev in razvijanje prijateljstva med narodi ZSSR in ZDA ter za ohranitev in okrepitev miru na svetu.

TELEGRAMI

TOKIO — Japonski premier Kiši je sprejel ministra za industrijo ZAR Sidkija, ki je na obisku na Japonskem. Iz obveščenih krogov se je izvedelo, da se je Sidki razgovarjal z japonskim premierzem o možnosti sklenitve sporazuma o trgovinski izmenjavi blaga med Japonsko in ZAR ter o posojilu, ki naj bi ga Japonska dala ZAR. Kiši je obljubil pomoč, hkrati pa je izrazil željo, da bi čimprej obiskal ZAR, predsednik Naser pa Japonsko.

KAIRO — Prvič po britansko-francoskem napadu na Egipt v oktobru 1956, je v terek zvečer na kairskem letališču pristalo letalo francoske letalske družbe. Z letalom se je pripeljal 50 potnikov, med njimi tudi komercialni direktor »Air France«, ki bo egipčevskemu oblastem predstavil novega direktorja predstavništva letalske družbe v Kairu.

LONDON — Britansko ministrstvo za oborožitev sporoča, da je bila na srednjem Pacifiku uspešno preiskšana britanska jedrska bomba. To je bil drugi poskus v zadnji seriji, ki jo bočelo Britanci čimprej dokončati.

BUENOS AIRES — V Argentini se je začela stavka delavcev mesne predelovalne industrije, ker je kartel te industrije sklenil septembra zapreti obrate, češ da ima gospodarsko izgubo.

TEGUICIGALPA — Hondurška vlada je protestirala pri organizatorjih Svetovne razstave v Bruslju, ker je na zemljišču na razstavi označen del hondurškega ozemlja kot last Nikaragve.

SAJGON — Ameriški minister za vojsko Brucker je prišel na dvodnevni obisk v Južni Vietnam, od koder bo odpotoval v Indijo.

DAKARTI — Uradno sporočajo, da se je na severnem Cebebusu vdalo tri tisoč upornikov. Med boji v zadnjih dneh pa je padlo 22 upornikov.

WASHINGTON — Zunanji minister Dulles se je v terek udeležil konference načelnikov vojaških štabov, ki so razpravljali o položaju v Formoški ožini.

Pomanjkanje hrane

List »Times of India« poziva na realnejšo prehrabeno politiko

NEW DELHI, 3. septembra. (Tanjug). Na zasedanju spodnjega doma indijskega parlamenta je danes opozicija ponovno zahtevala, da bi proučili prehrabeno položaj v državi, zlasti pa v državi Utar Prađ, kjer je pomanjkanje hrane postalo že prava »nacionalna kriza«.

Minister za prehrano in kmetijstvo v osrednji vlad Džajn se je temu predlogu upri, ker imajo po njegovem mnenju države indijske unije same pravico kupovati in prodajati hrano na področju Indije in zato za težave v prehrani prebivalstva odgovarjajo predvsem krajevne vlade. Temu stališču se je pridružil tudi predsednik spodnjega doma, ki je tudi zavrnil zahtevo opozicije.

Takoj nato pa so skoraj vsi člani opozicije, torej socialisti, komunisti, neodvisni in še nekateri demonstrativno zapustili dvorano, da bi s tem podprli svojo zahtevo, naj minister za prehrano odstopi.

Problem prehrane prebivalstva je sedaj vsekakor največji notranji problem Indije in se o njem mnogo govori in tudi piše. Listi so polni vesti in uvoznikov o pomanjkanju hrane in večina njih kritizira vladno politiko. Listi objavljajo tudi podatke o naglem naraščanju cen osnovnih prehrabnih predmetov, pa tudi o vedno večjem pomanjkanju osnovne hrane v marsikaterem delu Indije.

Država Utar Prađ je največja indijska država, saj ima več kot 60 milijonov prebivalcev. Zaradi takega hudega pomanjkanja hrane je prišlo sedaj do že zelo resnih demonstracij in izgrediv. Utar Prađ je tudi država, v kateri so razne politične stranke in skupine strank začele s široko protivladno dejavnostjo, ker skušajo krizo izkoristiti za

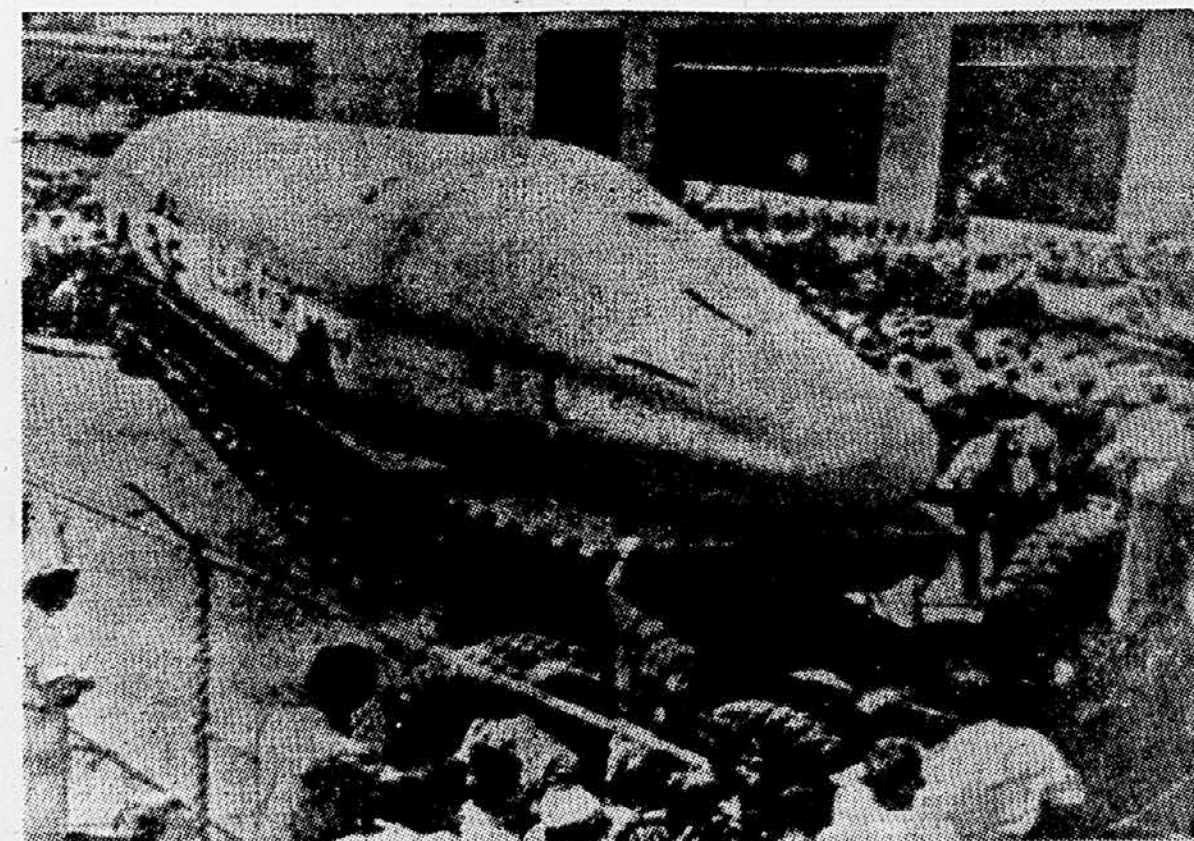
okrepitev svojih političnih položajev.

Današnji »Times of India« objavlja uradne podatke, iz katerih je videti, da je imela Indija pred štiri leti na razpolago 70 milijonov ton raznega žita, pri čemer je upoštevan tudi uvoz, medtem ko ima sedaj da razpolago samo 64 milijonov ton žita. List poudarja, da se je v istem obdobju prebivalstvo povečalo za 20 milijonov ljudi, kar daje pravo sliko resnosti položaja. List tudi odločno graja vsa politična gesla in poziva na realnejšo prehrabeno politiko.

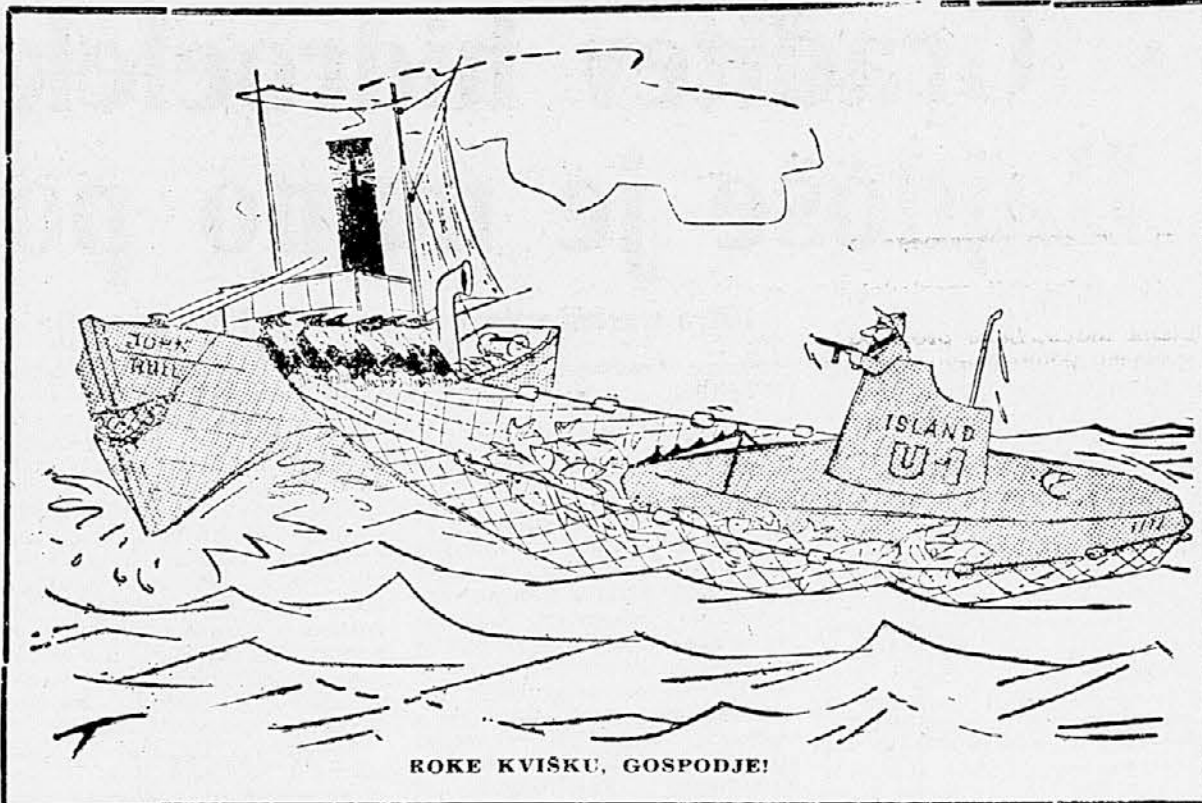
Vprašanja atomskega sioletja

Dunaj, 3. sept. (Reuters). Se ta mesec se bo v Avstriji sestala skupina približno petdesetih atomskih znanstvenikov, ki bodo proučevali znanstvene in politične probleme atomskega stoletja. Podobna konferenca je bila tudi lani v nekem mestu Nove Škotske. Na tej konferenci je med drugimi sodeloval tudi britanski filozof Bertrand Russell.

Avstrijski minister za zunanje zadeve Bruno Kreisky je sinoči izjavil, da bo konferenca atomskih strokovnjakov poslala svoje predloge vladam večih držav.

Američani so v Alabami razstavili svoj medcelinski izstrelek »Jupiter C«, s katerim so izstrelili v vesolje ameriške satelite. Američani so si tako lahko prvič od blizu ogledali to orodje.

ROKE KVIŠKU, GOSPODJE!

BRITANSKO-ISLANDSKI SPOR

Protest Islandije

Britanska fregata »Eastborne« je preprečila zaplembo britanske ribiške ladje, ki je kršila islandske teritorialne vode

REIKJAVIK, 3. septembra. (Reuters) — Islandska vlada je včeraj poslala britanski vladi protestno noto. V sporočilu, ki je noto spremljalo, pravi islandska vlada, da vsebina note protestira zaradi včerajšnjega incidenta, ko so britanski mornarji s fregate »Eastborne« preprečili zaplembo britanske ribiške ladje, ki je kršila teritorialne vode Islandije.

Stalni islandski predstavnik v atlantskem paktu Hans Andersen pa je sekretariatu atlantskega pakta izročil kopijo protestne note Veliki Britaniji. Sekretariat atlantskega pakta sedaj proučuje zahtevo dan-

ske vlade, da bi sklical sestanek pakta na ministrski ravni, ter skušal tako rešiti islandsko-britanski spor.

Predstavnik Foreign Officea je izjavil, da je britanska vlada dobila islandsko protestno no-

to in da jo britanska vlada sedaj proučuje. Vlada Velike Britanije pa je v Reykjaviku danes protestirala zato, ker so se »pripadniki islandske obalne straže vkrkali na britansko ribiško ladjo, da bi jo zaplenili. Britanska fregata je zaplembo preprečila. Britanski veleposlanik v Reykjaviku Gilchrist je islandsko vlado obvestil o britanskem stališču, da je bilo ravnanje islandske obalne straže protizakonito.

Kanadski premier Diefenbaker je včeraj v parlamentu izjavil, da se morata Velika Britanija in Islandija sami sporazumeti o ribolovu, dokler o tem ne bo sklenjen mednarodni sporazum. Dodal je, da bo Kanada dala pobudo za razpravljanje o mednarodnem sporazumu na bližnjem rednem zasedanju Generalne skupščine OZN.

Norveški minister za ribolov Nils Lysoe je izjavil, da se on ne strinja z nekaterimi zahtevami, da bi Norveška razširila svoje teritorialne vode. Minister je dejal, da bi morali po mnenju norveške ladje rešiti vprašanje teritorialnih voda ustrezno mednarodnim sporazumom.

Uradni predstavnik francoske vlade je izjavil, da je pariška vlada pripravljena posredovati v sporu med Islandijo in Veliko Britanijo. Uradni predstavnik je dejal, da Francija ni nepsredno prizadeta pri tem sporu, da je »zelo neprimerno z enostranskimi odločitvami širiti teritorialne vode«.

ČESKOSLOVASKÉ TEZAVE

Nepožeto žito na poljih

Mnoge obdelovalne zadrage še niso izročile državi obvezno količino žita — Borba za višji prirastek prebivalstva — Kritika mladinskih organizacij

PRAGA, 3. septembra. (Tanjug). — Praški tisk danes ponovno obravnava nezadovoljive rezultate letošnje žetve in obveznega odkupa kmetijskih pridelkov. »Rude Pravo« navaja, da velike količine pšenice še vedno niso poželi, drugod pa še vedno leže neomlačeni snopi. Pri obveznem odkupu pa je bil po naj-novejših podatkih ministra kmetijskega ministrstva načrt odkupa izveden samo v štirih pokrajinah od skupnih devetnajstih. List tudi navaja, da na poljih leži še več sto tisoč ton žita.

Iz uvodnika, ki ga objavlja »Rude Pravo« o teh problemih, je mogoče sklepati, da se mnoge kmečke obdelovalne zadrage, ki imajo danes sko-

ro tri četrtine zemlje v Českoslovaški, ne zanimajo, da bi pospravile žetev in čim prej oddale obvezno količino žita državnemu organu. Obvezni državni odkup je v Českoslovaški še vedno veljaven, državne strojno-traktorske postaje pa so še vedno lastniki najvažnejših kmetijskih strojev.

»Rude Pravo« dalje navaja, da posebni politični agitatorji, ki so jih poslali na kmetijska področja, le s težavo prepričujejo predsednike zadrug in zadrugnike, da kmetijske stroje izkoriščajo v dveh izmenah in delajo tudi ponoči, če se jim vse delo preračuna v delavne dni. List zahteva, naj bi stalno vplivali na zadrugnike in jim pošiljali agitatorje ter se pritožuje, da je še vedno neizkoriščen pomemben del strojne-ga parka državnih strojno-traktorskih postaj.

Poleg tega problema praški tisk tudi še vedno piše o nizkem prirastku prebivalstva na Českoslovaškem, zlasti na Češkem. Lani je prirastek znašal 15,6 na tisoč prebivalcev na Češkem, medtem ko je v vsej državi zaradi večjega prirastka v Slovaški znašal 8,9. »Rude Pravo« se zavzema za naglejši prirastek prebivalstva, kar naj bi dokazalo »dviganje življenjske ravni«. Zakonce, ki imajo samo enega ali dva otroke pa imenuje »pristaše reakcionar-

nega pojmovanja«. Iz tega iz- vaja, da pomeni borba za večjo nataliteto hkrati tudi borbo proti reakcionarnemu pojmovanju.

Na mladinskem kongresu v Slovaški, ki je bil v Bratislavi, pa so kritizirali mladinske organizacije v srednjih solah in na fakultetah zaradi »pomanjkanja ideološkega vpliva na članstvo«. V referatu so očitali nekaterim organizacijam, da se ne borijo proti »meščanskim navadam in okusu, ki prodira v študentsko življenje« in se ne »stru- dajo, da bi študentje sprejeli pravičen odnos do fizičnega dela«. Med pojavi, ki so jih kritizirali, je bilo tudi dejstvo, da mnogo mladih ljudi verjame v nadnaravne sile in podlega verskemu vplivu. Kandidat za člana politbiroja CK KP Slovaške partije Milan Razis, ki je kot predsednik slovaške mladinske organizacije prebral poročilo, je izjavil, da v organizaciji ni prostora za take člane.

Podobne kritike se ponavljajo v Bratislavi že več let in ne samo proti mladini. V okviru te kampanje so nedavno odstavili več osebnosti z dosedanjih položajev, kakor na primer bivšega kandidata za člana Politbiroja CK KP Slovaške in podpredsednika polavtonomne slovaške regionalne vlade Sepesta.

Indijsko-pakistanski razgovori končani

Karači, 3. sept. (Reuters). Indijsko-pakistanski pogajanja o obmejnih problemih so bila danes končana. V Karačiju so dosegli sporazum, da bo obstoječe obmeje probleme med Indijo in Pakistanom reševalo nepristransko sodišče.

Graditev hidroelektrarne Hajdoše je nujno potrebna

Hitro naraščanje porabe električne energije

Poraba električne energije v Sloveniji neprestano narašča. S tem sledi ugotovljeni naravni zakonitosti, da se tudi v gospodarsko bolj razvitih predelih poraba električne energije nenehno zvišuje v določenem tempu prav tako kot v gospodarsko manj razvitih predelih. Pred elektro-gospodarstvom Slovenije je torej ogromna naloga preskrbeti nove višje električne energije.

Ce primerjamo podatke o porabi električne energije v Sloveniji v prvi polovici letošnjega leta s podatki o porabi v celotnem letu 1954, to je vsega štiri leta nazaj, vidimo, da smo v letošnjem prvem polletju znatno presežili porabo v vsem letu 1954. Poglejmo samo porabo v dveh najznačilnejših skupinah ter porabi v celoti (v milijonih kWh):

SKUPINA	1954	1. pol. 1958	Zvišanje v odst.
Industrija	509,4	558,3	9,6
gospo-dinstvo	113,8	136,1	17,8
LRS skupno	623,3	694,4	11,0

Ko bomo lahko primerjali celoletno letošnjo porabo s

darskega razvoja Slovenije 1957-1961.

Dravski in jadranski sistem se dopolnjujeta

Gradnja elektrarne na spodnji Dravi med Mariborom in Ormožem je tako s stališča gospodarstva ožjega dravskega industrijskega bazena kot s stališča celotnega jugoslovanskega elektro-gospodarstva koristna in nujno potrebna. V kolikor se na jadranskih rekah gradijo nove elektrarne z velikimi zmesnimi presežki energije, v toliko je treba te elektrarne dopolnjevati z dravskimi elektrarnami, ki dajejo lahko največ energije poleti. Oba sistema, jadranski in dravski, se medsebojno dopolnjujeta, zato ju je treba graditi paralelno. Da bodo potrebe po električni energiji tudi v bodoče naraščale v hitrem tempu, naj dokazuje ves dosedanj razvoj.

HE Hajdoše, prvi objekt na spodnji Dravi

Energetski projekt predvideva v odseku Drave med Mariborom in Središčem štiri stopnje: Loka, Hajdoše, Borl in Ormož. Njihova približna stopnja proizvodnje bi bila (v milijonih kWh) kot kaže tabela 2.

Stopnja Hajdoše je bila izbrana kot prva za izgradnjo, ker se ni dokončno rešeno

le okoli 360 ha priobrednega, večinoma manjvrednega zemljišča, medtem ko bo z nasipi zavarovane nad 1000 ha obdelovalne zemlje. Izgubljenih bo le nekaj logov, ki za gospodarstvo niso bistvenega pomena ter jih je mogoče nadomestiti vzdolž zamokvirjenih pascov. Ker bo z gradnjo bočnih nasipov odpadla nevarnost skoraj vsakoletnih poplavl, bo mogoče na ohranjenih zemljiščih začeti s sodobnimi kmetijskimi prijemmi in znatno povečati nasade.

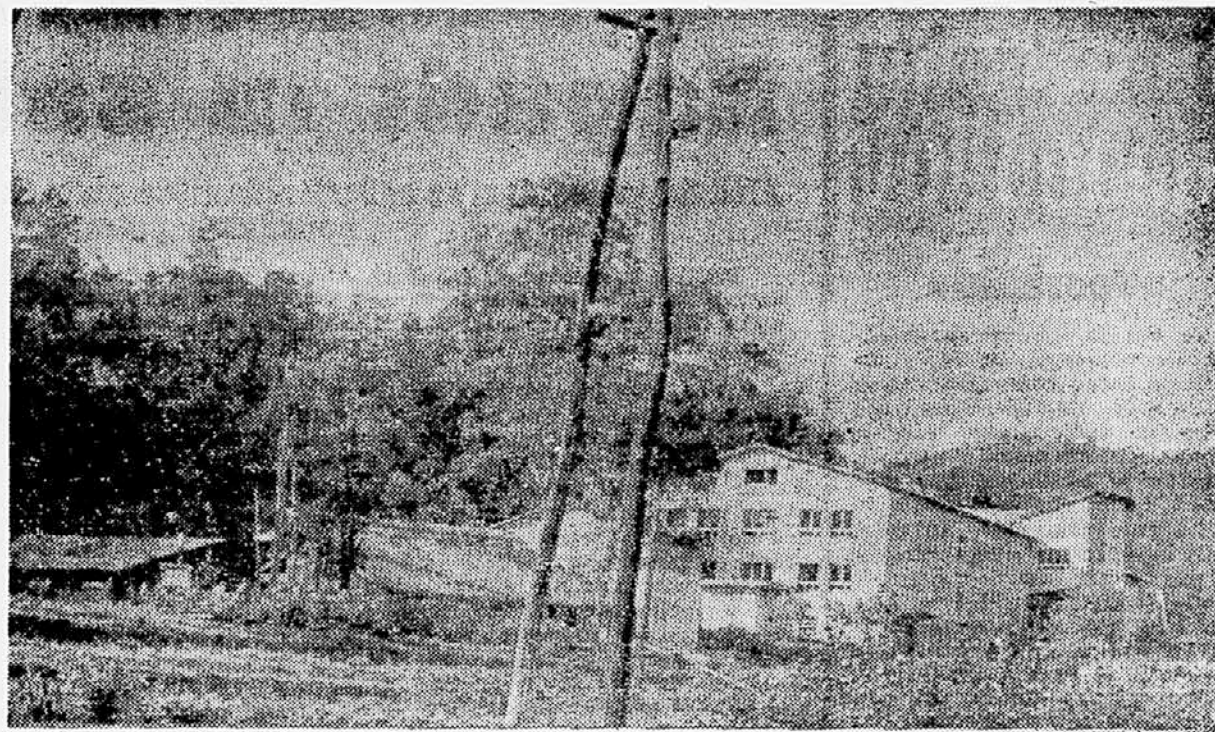
Elektrarna Hajdoše bo elektrarna klasičnega tipa. Na levi strani jezusa s šestimi pretočnimi polji je strojnica, ki se nadaljuje z levo obrežno obratno zgradbo, voda iz turbin pa bo odtekala po 1800 m dolgem odtoknem kanalu v Dravo. Strojnica bo opremljena s tremi enaki agregati z močjo po 19,600 kW. Investicijski stroški so predvideni z 8 milijardami 134 milijoni din, cena 1 kWh na pragu elektrarne bi znašala za povprečno leto 1,91 din.

Veliki akumulacijski bazen nad elektrarno bo omogočil ureditev obratovanja pretočne vertice gornjedravskega elektrarn, ki zaradi premajhnih vsebin bazena nad Mariborskim otokom ne dovoljuje izkoriščanja prednosti sistema pretočne akumulacije.

Stroški za zavarovanje nizvodnih bregov so minimalni,

te elektrarne presežno zimsko energijo, ki jo bo treba dopolnjevati z letno energijo dravskih elektrarn in drugih je pot od njih do naših industrijskih središč tako dolga, da se ob upoštevanju prenosnih stroškov in prenosnih izgub energija podraži znatno nad ceno dravskih elektrarn. Pri električni energiji pa ni toliko važna cena na pragu elektrarne kot pa cena na konsumnem središču. Ze v uvodu pa smo omenili, da se potrošnja po naravnem razvoju dvigajo v gospodarsko bolj razvitih krajih prav tako kot v gospodarsko manj razvitih. Zadrževanje tega razvoja bi imelo za dravski industrijski bazen škodljive posledice, ki bi negativno vplivale na gospodarski razvoj vse države.

Ugotoviti, da bi HE Hajdoše z veliko poletno proizvodnjo dopolnjevala v tem času definitivni jugoslovanski energetski sistem, lahko se dodamo, da bo tovarna aluminija Kidričeve potrebovala vedno več energije, da bo trebalo poletni dodatni sosednji Hrvaški večje količine energije — samo v juliju in avgustu tega leta je Slovenija oddala na Hrvaško okoli 100 milijonov kWh — da zgraditev Hajdoš omogoča ureditev odtokov Drave in preprečitev poplave, da ne prizadeva ostalih energetskih objektov s preskrbo s premogom, da za-

Agronomsko-gozdarska fakulteta v Ljubljani na Večni poti

Zaostalo gozdarstvo

Nesorazmerje med pridelavo in porabo lesa bomo odstranili le z novim pogozdovanjem in racionalnim izkoriščanjem lesa

Na obnem zboru Zveze kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije razpravljajo tudi o problemih gozdarstva in o ukrepih za napredek gozdne proizvodnje.

Poročilo, ki je bilo pripravljeno za ta zbor, pravi, da je naša država ena izmed najbolj gozdnatih v Evropi, ker odpade nad tretjino površin na gozdove in gozdna zemljišča. Zaradi neracionalne sečnje in zastarelih gojivnih metod pa so gozdovi znatno oslabiljeni in njihov prirastek vse teže krije naše potrebe po lesu, ki stalno narašča. Razen tega degradirani gozdovi in gozdne golčave odpirajo pot eroziji, ki je postala eden izmed najhujših problemov našega gospodarstva. Ekstenzivno, nerazvito gozdarstvo zavira in otežuje gospodarski razvoj gorskih področij in gospodarstva v celoti.

Stanje naših gozdov najboljše označuje podatek, da je izmed skupnih 9,5 milijona ha gozdne zemljišča v naši državi pogozdenih le 8 milijonov ha, medtem ko je polgred milijon hektarjev golčav. Razen tega je okoli 2 milijona ha razredčenih in zanemarenih gozdov in grmičevja. Zaradi tega se lahko samo okoli 60 odstotkov oziroma 6 milijonov ha gozdov izkorišča za gospodarske in druge namene.

Visokih gozdov, ki dajejo najboljše industrijske surovine, imamo samo 4,5 milijona ha, ostalo pa so nizki gozdovi. Zelo neugodno je razmerje med igličastimi in listnatimi gozdovi, zaradi česar dobivamo mnogo več drv, malo pa industrijskega lesa, na katerem temelji v glavnem naša lesna industrija. Prav tako je letni prirastek lesa na hektar zelo nizek, samo 3 kubične metre.

Zaradi majhnega prirastka in slabe sestave gozdov, kakor tudi zaradi stalnega naraščanja potrošnje lesa in lesnih izdelkov, nastajajo slabša razmerja med

pridelavo lesne gmote in potrošnjo, ki lahko ogrozi razvoj lesne industrije in gradbeništva.

Referat poudarja, da je odstranitev nesorazmerja med proizvodnjo in potrošnjo lesa samo v povečanju prirastka in vrednosti sedanjih gozdov, namreč v novem pogozdovanju in v racionalnem izkoriščanju lesa. Prirodni pogoji, kakovost zemljišča, vlaga in sonce, omogočajo znatno večji prirastek gozdov in večjo rentabilnost gozdne proizvodnje. Pri nas je mogoče doseči večji prirastek in ga že dosežemo, kjer uporabljajo moderne sodobne metode za gojitev gozdov. V splošnem pa je naša gojitvena gozdna praksa

zelo zastarela. V proizvodnji se izključno naslanjamo na naravne gozdove in divje, nekultivirane rastline. Pri naravnem gozdu ne smemo ostati in se moramo lotiti umetne gojitve gozdnih kultur s selekcioniranimi rastlinami ob uporabi agrotehnike.

Referat obravnava nadalje organizacijske, kadrovske in druge probleme gozdne proizvodnje. Posebno poudarja potrebo po ureditvi statusa gozdnih gospodarstev, ki kot napoli proračunske ustanove niso zainteresirane za uspeh in rentabilnost gospodarjenja in se ne bore za racionalno proizvodnjo, za nova sodobna sredstva in nove metode v gojitvi gozdov.

Pismo uredništvu

Pismo bi moral nasloviti na vrsto našo konfekcijo, mislim, da glede tega vprašanja nisem sam.

Ni nič posebnega! Nerodno je pa le, ko hodiš od trgovine do trgovine, izbral bi si rad srajco št. 44, seveda ne nekaj izbranega pri ceni nad 3000 dinarjev, temveč športno in solidno barvi, morda »tropical« ali »špik« itd. Toda te številke ne najdeš.

Ali je meja že pri 43?

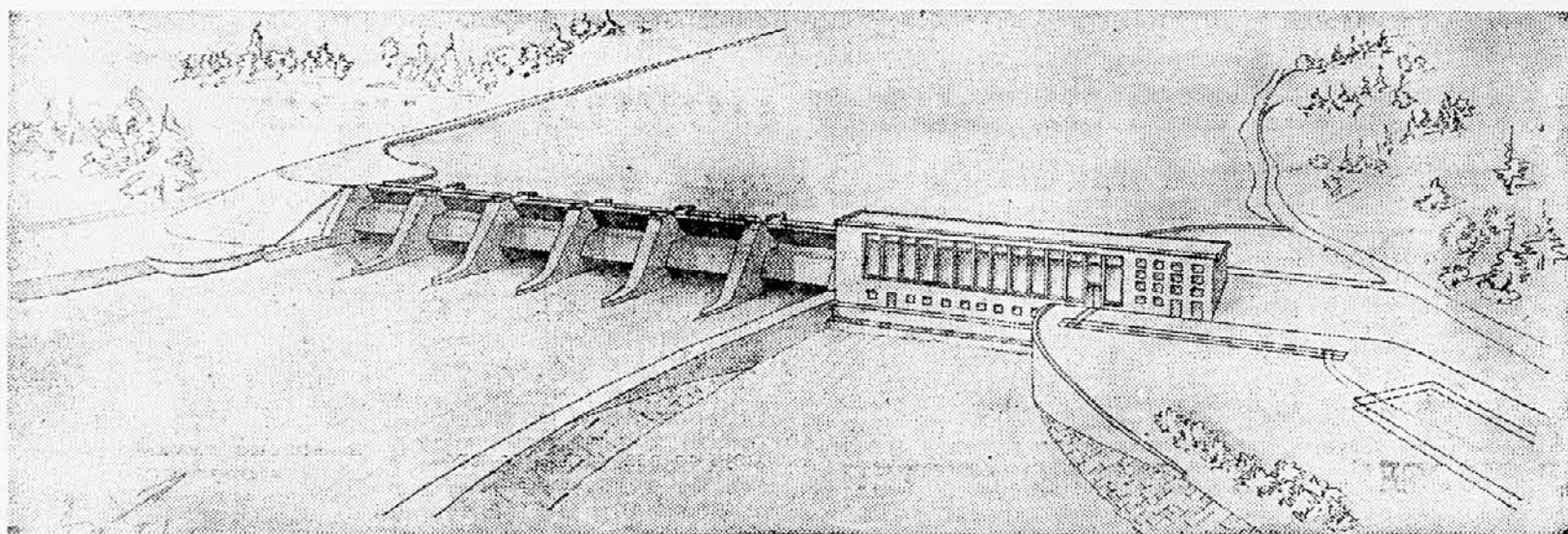
Podobne doživljaje imam pri nogavcih. Številka 12 spravlja prodajalke v zadrego. Takole, številko 11 in pol še najdeš. Zal pa svojih stopal ne morem skrajšati, tudi zelo zahteva srajco št. 44.

Edino pri obutvi nisimo v zadregi. Tovarne poznajo potrebe potrošnikov in obutve št. 44 imajo na izbiro.

Težave so zopet s pokrivali. Na srečo hodimo največ go-

loglavi, kape za nekoliko debejšo glavo pa že težko najdeš. Klobukov večjega notranjega obsega včasih zmanjka.

Naj godrnjam še malo o gotovi moški obleki. Sportni suknjiči in hlače vseh barv so zelo »šiki«, menda tudi dovolj trpežni. Sicer nisem debeluhar, primerno velikost pa kar ne morem izbrati. Mislim si, pa takole: raje bi kupil izdelano obleko. Zato pa naj pripravijo za izdelavo okoli 80 odstotkov izdelano, z rokami, ki ne bi bili že dokončno prišiti, temveč samo pristepani. Kupec bi laže izbral, počakal dan dva, da krojač trgovine suknjič uredi. Pri hlačah pa naj bi bila možnost popravlja v pasu, navadno so razlike 3 do 5 cm. Zelo rad bi se oblekel od pet do glave z gotovimi izdelki in počel trgovski promet, vendar sem bolj odvisen od obrtniške izdelave, kar je dražje in večjih škodov. A. S.

Perspektivni pogled na hidroelektrarno Hajdoše z nizvodne strani

porabo pred štiri leti, bo zvišanje znašalo okoli 120 odstotkov. Ze doslej je proizvodnja le z veliko težavo zadostila potrebam in bili so tudi časi, ko smo morali omejevati porabo električne energije. Da bi zadostili potrebam potrošnikov posebno v zimski dobi in v času suše, smo bili prisiljeni graditi termoelektrarne zato, ker jih je možno zgraditi hitreje kot akumulacijske elektrarne, četudi so nam slednje nujno potrebne in v določenem obziru ekonomičnejše. V bodoče pa bodo potrebe še večje. Za njihovo kritje lahko računamo v dohodnem času z vključitvijo v proizvodnjo elektrarne Ožbalt in dveh novih agregatov v elektrarnah Mariborski otok in Fala. Po pogodbi, podpisani te dni v Švici, bo oprema za drugo fazo termoelektrarne Sostanj montirana do konca 1960. Toda vse to je premalo, zato bo treba čimprej prirediti z izgradnjo vsaj še ene nove elektrarne na Dravi, kakor to predvideva tudi družbeni plan petletnega gospo-

vprašanje, ali naj se gradi med Mariborskim otokom in Hajdošami ena kanalska stopnja Loka ali dve manjši rečni v Mariboru in Dupleku. Investicijski program je odobril tako posebna zvezna revizijska komisija kot zvezna Komisija za vodno gospodarstvo. Z obsežnimi geološkimi in geomehanskimi raziskavami so bile dane smernice za lokacijo HE Hajdoše. Gradnja bi trajala tri leta. Z izgraditvijo pregrade bo gladina

ker jezovna zgradba v celoti ostane v sedanjih strugi. Potrebna so le neznatna dela za ureditev prekinjene cestne zveze med Ptujem in Dvorjani v dolžini 2 km.

HE Hajdoše je poceni

Elektrarna Hajdoše je sorazmerno zelo cenena elektrarna. Res da so elektrarne ob jadranskih rekah po pripravljenih projektih cenejše, toda upoštevati je treba pri tem dvojje: prvič bodo imele

gotavlja večjo varnost preskrbe sedanjih odjemalcev in da daje nove možnosti industrijskega razvoja dravskega bazena.

Odobreni investicijski projekt za HE Hajdoše ugotavlja, da je elektrarna vsestransko pozitiven objekt brez vsake negativne vplivov na katerokoli gospodarsko panogo. Nizke specifične investicije in visoka rentabilnost pa vrednost objekta še zvišujejo.

V. S.

Elektrarna	Zima	Poletje	Skupaj
Loka	114	113	227
Hajdoše	113	182	295
Borl	131	205	336
Ormož	134	211	345
Skupno	492	711	1203

Drave dvignjena za 15 metrov. Skladno z zahtevami kmetijstva bo z izgraditvijo bočnega nasipa potopljenega

MALARIA V MAKEDONIJI NAZADUJE

V zadnjih dveh letih so dosegli nadaljnje uspehe pri zatiranju malarije v Makedoniji, kjer je še pred polgrednim desetletjem bolehalo nad 300.000 ljudi na leto. Boj proti malariji v Makedoniji se je začel že prvo leto po osvoboditvi, ker je bila ta nevarna bolezen velika zlo v naših južnih krajih, zaradi katerega je imelo milijonsko škodo vse narodno gospodarstvo.

Po podatkih epidemiološkega oddelka Centralnega zavoda za zaščito ljudskega zdravja v Skoplju so v prvih 7 mesecih letošnjem zaznamovali v Makedoniji le 337 primerov malarije. Ta številka pomeni izredno veliki uspeh, ker kaže, da se je zmanjšalo število obolelih v Makedoniji za več kot trikrat glede na preteklo leto in za 800-krat glede na položaj pred drugo svetovno vojno. Predlaskim je bilo v Makedoniji bolnih zaradi malarije okoli 3000 ljudi.

Letošnje uspehe v zatiranju malarije so dosegli v Makedoniji zaradi pravočasnih ukrepov in solidnih priprav že v zimskih mesecih.

Glavno sredstvo v tej borbi je bilo rezidualno brizganje

emulzije DDT. Samo v maju in juniju so letos v Makedoniji vbrizgali okoli 3 milijone hektarjev zidne površine pri čemer so porabili okoli 80.000 kilogramov emulzije. Tudi v juliju so obrizgali prav toliko površine.

Razen tega ima pomembno vlogo pri zatiranju malarije v Makedoniji še nadalje izsuševanje močvirij in zasipanje mlak poleg naseljenih krajev, ki so najugodnejši pogoj za razmnoževanje in življenje malarijanih komarjev »anofeles«.

Tudi zdravljenje obolelih zaradi malarije z novimi preparati »dereprin« se je pokazalo v zadnjem času zelo učinkovito.

Poudariti je treba kot zanimiv pojav, da so letos ugotovili najmanjši oboleli zaradi malarije prav v tistih krajih Makedonije, kjer je bila malarija v preteklosti najbolj razširjena in kjer je povzročala največje zlo. To so bitolski, skopljski, ohridski in titoveški okraj. Take uspehe so v teh krajih dosegli prav zaradi tega, ker so tamka; pomen zatiranja malarije najresnejše spoznali in ker je pri zatiranju samem sodelovalo tudi vse prebivalstvo. D. Muratovski

Prvi plameni od Rašice do Moravc

Glede na veliko slovesnost, ki bo na Rašici 21. septembra letos v spomin na prisego Kamniškega bataljona, na požig Rašice in v priznanje deležu, ki ga je prispeval nekdanji kamniški okraj v NOB 1941-1945, in ki bo povezovala s odprtem velikega razglednega stolpa vrh rašičkega hriba, bomo v naslednjih številkah našega lista priobčili nekaj spominov borcev Kamniškega bataljona na borbe z okupatorjem v letu 1941 po uspešno začeti množični vstaji na ljubljanskem Posavju in v bivšem kamniškem okraju. Spomini so iz doslej neobjavljene knjige: »Pričevanja o NOB v Mengšu in okolici«.

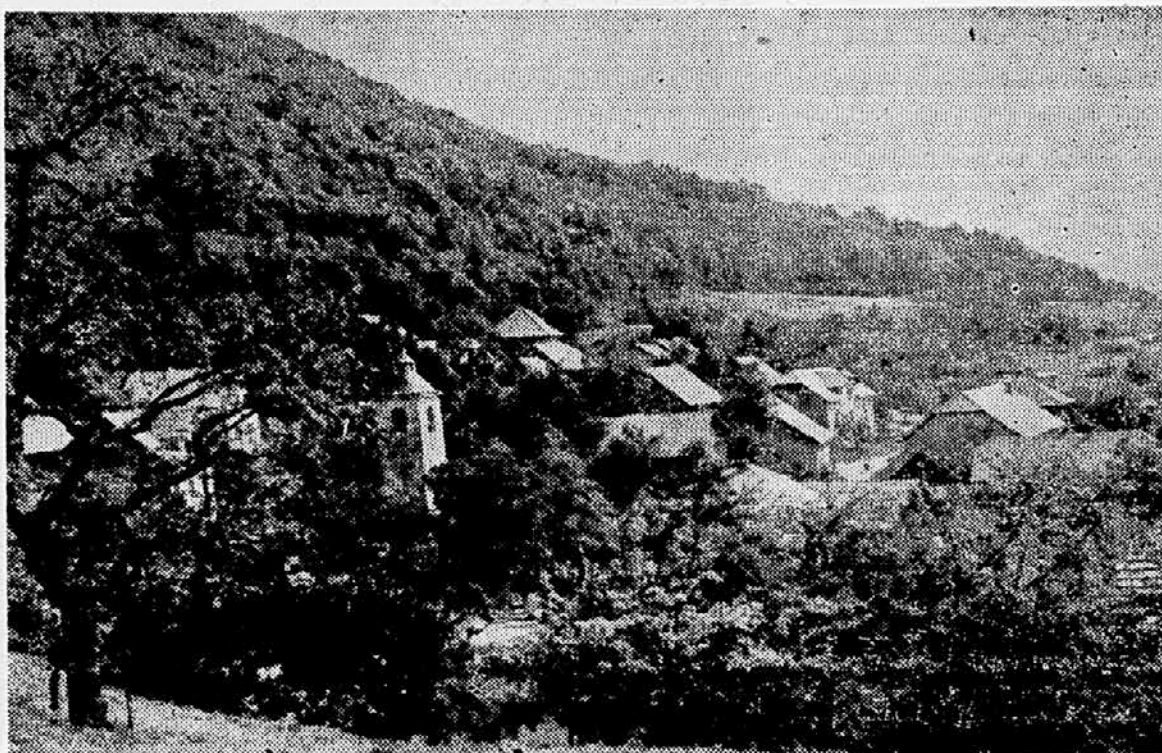
Vstaja pod Rašico in Smarno goro

Rašička četa je nastala v glavnem iz komunistov, skofjevcv in simpatizerjev, ki so se umaknili v ilegalo že ob koncu junija 1941, neposredno po napadu fašistov na SZ. Združevala je borce iz Črnuče, Gamelnj, Tacna in okoliških vasi in se zadrževala v neposredni bližini Rašice. Nekaj spominov na četo nam je napisal major JLA tovariš Cvetko Novak Iztok, ki je bil od začetka ustanovitve njen borec.

»Prve akcije Rašičke čete so bile določene za dan 22. julija 1941, in sicer bi morali likvidirati tri izdajalce. Vendar se je posrečila le ena likvidacija, ki pa tudi ni tako uspešna, kakor smo se nadejali. To je bil namreč znani polkovnik likvidacije izdajalca F. Znidaršiča, nekdanjega orožnika v Smartnem pod Smarno goro, ki je stopil v okupatorjevo službo in ova-ljal naše ljudi.

Akcijsko nanj je prevzel Miha Novak, ki je s se dvema tovarišema postavil tega dne ob poti, kjer se je Znidaršič vsak

dan vozil v službo, zasedo. Ob tri četrt na osem zjutraj se je ta res pripeljal, vendar ne sam, marveč v spremstvu nekega železničarja iz Smartnega. Kljub temu je zaseda streljala in zadel Znidaršiča, ki se je prevrnil s kolesa in oblezel na cesti. Zal pa ni bil smrtno zadet, temveč samo hudo ranjen.

Pogled na Rašico

nato pa smo telefonske drogeve drugega za drugim tako dolgo majali, da smo jih izruvali.

Kmalu za tem je patrulja pod vodstvom Mihe Novaka pri belem dnevu porušila železniško progo pri Mednem in zažgala nemški kamion. Ze nekaj dni za tem smo streljali na nemški avto in ranili dva Nemca. Blizu Trzina pa smo ustrelili izdajalca Majheniča.

Tako smo dočakali združitev z ostalimi borci Kamniškega bataljona in 17. avgusta 1941 na Rašici pred štabom bataljona in v navzočnosti organizatorja vstaje na Posavju tovariša Kebeta prisegli.

Po tem dogodku smo nadaljevali akcije. Čez kakšen teden dni smo smrtno ranili baronico Lazzarinijevu iz Smlednika in podrl telefonski vod proti Jepriču.

Vsekakor pa je bila največja akcija naše čete napad na nemško izvidnico na Rašici 18. septembra 1941. Tega dne je namreč prišla na Rašico skupina petih Nemcev s slovenskim tolmačem pod pretezo, da bi ocenila škodo, ki so jo nekaj dni prej ponoči prizadejali nekaterim Rašičanom nemški policisti, v resnici pa zato, da bi si ogledala teren za napad na našo četo. Kakor hitro je Nemce zapazila naša straža, je takoj odšla na ovinek tik pred vasjo patrulja in tu počakala Nemce, ki so se pripeljali z avtom. Ko so prišli v bližino zasede, so tovariši spustili vanje točo strelav, in pod njo se je vseh 6 fašistov zgružilo v smrt.

To akcijo so nato Nemci porabili za neposredni povod, da so požgali Rašico, preselili prebivalce, mi pa smo se umaknili v Ljubljansko pokrajino.

(Nadaljevanje sledi)

Toplarna v Ljubljani?

Posebno v zimskih mesecih, ko kurijo po uradih in stanovanjih električne pečice, postaja problem oskrbe Ljubljane z električnim tokom precej pereč. Strokovnjaki razpravljajo, kako bi ta problem rešili, izdelali so že petletni oz. roma dveletni perspektivni načrt za izboljšanje oskrbe električne energije v Ljubljani in okolici. Med drugim pa v zadnjem času postaja vedno bolj aktualna v Ljubljani termoelektrarna, ki prihaja v poštev za predelavo v toplotno, ki naj bi ogrevala mestno

Novosti na modni reviji

Ljubljana, 3. septembra. — Včeraj je številne ljubljanske in seveda tudi ljubljanske pritegnila elitna modna revija, ki jo je pripravilo združenje tekstilcev Slovenije v Festivalni dvorani. Modna revija, ki bo prikazala modele za bližajočo se jesen.

Tokrat pa bi to lahko trdili le za redke modele, vsem drugim pa je modna kreatorica Nada Souvar znala vdahniti tudi praktičnost. Lepi so bili številni kompleti za jesen in zimo ter plašči iz vezljurja, moherja ter drugih primernih tkanin iz naših tovarn. Izredno lepe pa so pletenine — izdelki tovarne »Spika« iz Kranja, »Pika« iz Maribora in ljubljanske »Angore«. Ti lepi puloverji, plašči in druge pletenice garniture pa se prav lahko kosajo s tujimi izdelki.

Marsikaj je bilo tudi na tej modni reviji še napak. Tako so posvetili preveliko pozornost modnim detajlom, ni bilo otroških modelov.

ZA JEMANJE VODE GRE...

Eden izmed tistih, ki se jih drži podoben način stanovanja, je L. S., ki stanuje na Prešernovi cesti 3.

Za pred četrmi leti se je začelo. Za pravice med najemniki in lastniki stanovanj, ki so se v tistem času pojavljale, iste določbe pravice, ki so zvezane z vsakodnevno življenjem in potrebami človeka. In te pravice je odredila sodišča vsa štiri leta. Kolikor je bilo treba, ki pa je štiri leta prejeto življenje s stanovanjem L. S. in njegovi ženi.

Zadnja pravda je bila zaradi vodovoda v kopalnici omejenega stanovanja. Stanovanec L. S. je že pred leti po sporazumu napeljal vodovod na lastne stroške in prav tako za svoj denar navedel vodovod na kopalnici. Voda, ki je bila uporabljala, pa je znova postala predmet spora. Spet sodišče, dokazovanje in iskanje nasvetov pri znanjcih, ki znajo svetovati v pravnih rešitvah. Vse je zaradi vode, čisto navadna H2O, ki je danes kulturnemu človeku življenjska potreba. Tu pa spor zaradi nje. In pravda. Zaradi vodovoda, ki je bil napeljan v kopalnico, je bil v Ljubljani porabljen na tisoče litrov vode. Sodišče je svoj čas priznalo stanovanju pravico do jemanja vode iz lastne napeljavne, toda na kopalnici se do pike držal odločitve sodišča, razlaga to tako, da sme stanovanec vodno tam samo točiti in odnašati, ne pa uporabljati vodovodne pipe in kopalnice. Sodišče je dalo kontrast na svoje stroške za to, čemur je povsod namenjena — izmenjavanju postane voda s svetlobo, ki jo je na splošno izločena, pa se ne za pomivanje, za katerega je potrebna vroča voda in pa ustrezna posoda.

Stanovanec se s takim tožnjenjem ni mogel sprijazniti. Sodišče pa je nato po dolgotrajnem odločanju rešitve nazadnje zavrglo prav tako stališče (1) in je stanovanca zagotovilo za obično denarno krmilo. Ali je bil stanovanec zadovoljen, ni jasno. Vendar pa in v skupne prostore namestiti na lastne stroške, vodo pri jemanju tudi izlival, in konec? Spor za vodo, ki jo je napeljal L. S., vendar, in sicer za nič drugega kot za vodo, vsakdanjo navadno vodo, ki je sestavni del vsakdanjega človekovih potreb.

Priloge v tretjem nadstropju hiše št. 3 na Prešernovi cesti besni držati. Kdo bo ostal zmagovalec, ne ve nihče svet — ki ga mimogrede povedano, to niti kdo ve kaj ne zanima — hkrati pa dalje razpravljajo sodišče, ki bo nedvomno imelo s takimi in podobnimi pravnimi še mnogo posla.

Zivljenje pa je greško in nezgodno pod streho, pod katero je vsak korak izmerila pravda.

Ob 60-letnici Drage Rodičeve

Preteklo nedeljo je delegacija organizacije ZB iz žužice izročila DRAGO RODIČ iz Sušice pri Ljubljani, cvetje in darilo. Rodičeva mama je namreč te dni praznovala 60-letnico življenja. Tako pozornost ZB je zaslužila s pozitivnim delom v času NOB in po osvoboditvi. Skromna delavnica za izdelovanje mrežice za kolesa, ki jo je Draga vodila že pred vojno, jo ni odganjala iz vrst Posavčanov, ki so stopili v oboroženo borbo z okupatorjem. Nasprotno, kar je s skromno obrtjo prihranila, je nesebečno delila z ostanke, ki so se v težkih dneh preganjanja in skrivanja zatekali v njeno stanovanje. Več posavskih mladincev je pri njej našlo vodo in skrilavico in hrane do morane opore. Brezkompromisna kakor je bila, je znala vili re-

Ljubje pot proti Beogradu. Iz Jugoslavije bo odpotoval v Romunijo, obiskal Bolgarijo in Turčijo, preko Irana, Perzije, Afganistana in Indije nadaljeval pot na japonsko potnišnico v Avstralijo od Londona. Med potovanjem se bo za leto dni ustavil v Avstraliji, kjer namerava delati in si tako zaslužiti potreben denar za nadaljevanje potovanja. Računa, da bo v dobrih treh letih ali morda kaj več zopet prišel domov na Anglijsko.

Prvenstvo tabornikov Slovenije v mnogoboju

Na Strugi pod Otočcem je bilo včeraj slovensko zaključno letošnje taborniško prvenstvo Slovenije v mnogoboju. Na velikem prostornem travniku ob desnem bregu Krke se je te dni zvrstilo v 80 sotarih več kot 350 tabornikov iz 10 anot, ki so se potegovali za dva najvišja republiška naslova.

V tekmovalstvu medvedkov in čebelic je lanskemu prvaku partizanskemu rodu gorjanskim tabornikom iz Novega mesta uspelo ubraniti častno mesto. Vrstni red najboljših je bil namreč tak: PRGT Novo mesto 66,62, RCK Zagorje 61,42, RSO Kranj 60,62, za njimi pa so Postojna, Straža (Novo mesto), Hrastnik in Jesenice. Zmagovalci so za nagrado dobili šotor — četrere, in lep prehodni pokal.

Med starejšimi taborniki je bila konkurenca še hušja in borbe za prvo mesto hudo zaigrane prav do konca, čeprav je manjkalo nekaj močnih taborniških enot. Priprave dva-

in boli higienično. Pri tem pa bi v toplarni pridobivali kot stranski proizvod tudi električno energijo, ki bi bila prav zato, ker je stranski produkt, cenejša. Tako elektrarna bi obratovala predvsem v zimskem času, to je v kritičnem času redukcijske električne toka. Prav zaradi tega strokovnjaki resno mislijo na ta problem in ga bodo v bližnji prihodnosti še temeljito proučili. V študiju imajo še problem daljinskega ogrevanja kliničnih bolnišnic, pa tudi Zavod za stanovanjsko gradnjo OLO Ljubljana se ukvarja s problemi daljinskega ogrevanja raznih mestnih četrti, kjer so v gradnji večje stanovanjske enote.

Treba je poudariti, da toplotne, katerih naj bi v Ljubljani zgradili v prihodnosti še več, ne bi bile samo dragocene zaloga električne energije, ki bi prihajala posebej v poštev ob redukcijskih električnih toka, temveč je njih gospodarnost neprecenljive vrednosti tudi v tem, ker so v središču porabe, to je neposredno med konzumenti. Tako odpade velik del prenosnega omrežja in s tem tudi precejšnje neizogibne izgube.

Za zdaj še ni natanko določeno, kdaj naj bi ljubljanska termoelektrarna postala toplotna, vsekakor pa kaže, da ni daleč čas, ko bo mestna četrt med Titovo cesto in Taborom ogrevana z daljinskim ogrevanjem, seveda, če bodo na razpolago potrebni krediti.

Okoli sveta

John Winston, elektrotehnik iz bližine Londona, je star 26 let, prve dni avgusta pa se je s kolegom odpravil na pot okrog sveta. Iz Londona je krenil proti Maršellu, Nizozemski, Indiji, Borneu in prvič je prišel v Ljubljano in prevelik okrog 2000 km s kolegom. Spetoma se je oglašil tudi v našem uredništvu.

V Ljubljani je preživel na vrtu pri znanjcih, s katerimi se je spoznal kar na cesti, sedaj pa nadaljuje pot proti Beogradu.

SE NAPREJ — ATLETI NA STEZAH

Niso se pozabili boji za evropsko prvenstvo na stockholmskem olimpijskem stadionu in navedbo držav in republik mladih prvakov, ko so se znašli na vidiku novi atletski dosedki.

Ze to nedeljo se bodo najboljši jugoslovanski atleti in atletinje spet zbrali v Beogradu na smemoriali Kleuta in Lazarevića. To bodo izbirne tekme za sestavo državne reprezentacije, ki bo nastopila na letošnjih balkanskih igrah v Sofiji od 19. do 21. septembra. V Beogradu starta z dobrimi možnostmi tudi več zastopnikov naše reprezentacije, tako da ni izključeno, da jih bo v Sofijo potevalo kakih deset do petnaest.

Mladinska državna reprezentanca (moški in ženske) pa bo že v Ljubljani pripravljen nastop, kjer se bo pomerila z ustreznima zastopstvom Romunije. Od slovenske bodo startali Snovršnik, Pilič, gram, Naraka, Span, Udovič, Pucelj, Rojko, Kač, Ledinek in Krunic.

Samo teden dni kasneje pa bo veliko mladinsko tekmovalje v Tuzli. V sesterboju republik bodo na startu spet vsi najboljši mladi atleti iz vse države. Slovenski prvi mesto med ženskami. Letošnji izidi kažejo, da bodo boji bolj izenačeni kakor kdaj koli poprej.

CELJSKI PIONIRJI — PLAVALCI V LJUBLJANI

Pred dnevi so gostovali v Ljubljani plavalci pionijskega celjskega kluba. Pionirji in mladinci so se pomerili s pionirji ZPK Ljubljane.

V moških disciplinah so bili najboljši: Celjani pri dekletih pa ljubljanske ekipi. Pri celjskih pionirjih zmagali tudi v waterpolu (5:2), se je celotni dvoboj končal z zmago ljubljane v razmerju 6:2.

Zmagovalci v posameznih disciplinah so bili: pionirji — 50 m prosto: Tkavec (N) 34,4, 50 m prsno: Miklavčič (N) 42,9, 50 m hrbtno: Vrbovšek (N) 41,0, 4 x 50 m prosto: Nepešnik 2:25,6, pionirke 50 m prosto: Apčec (L) 42,2, 50 m prsno: Masnec (L) 50,2, 50 m hrbtno: Apčec (L) 52,9, 4 x 50 m prosto: Ljubljana 3:08,7, 4 x 50 m mešano: Ljubljana 3:28,8.

SPORT NA VRHNIKI

Nogometaši Umjerja so pred letošnjim prvenstvom odigrali prijateljsko tekmo s Partizanom iz Loka in zmagali 12:0.

Košarkarji Partizana pa so gostovali v Medvodu, kjer jih je premagal ekipa premagala 65:45. Gostje so nastopili v oslabljeni postavi.

V MEKAJ VPRSTAV

Na nogometnem igrišču v Črnučah je bila te dni zanimiva nogometna tekma, v kateri je enajstletni ljubljanski Elektronabave (skladnice) po borbeni igri odpravljal moštvo uprave iz istega podjetja 6:5 (3:2).

V zmagoslavju moštvo je bil najboljši Klenovšek, pri čemer je bil najboljši igralec ljubljanske ekipe Vodičar, preudarni vodja napada Karo, in vratar Hribar, ki je nekaj žog ujel prav imenitno.

Prijateljska nogometna tekma med prvotlačem Sarajevom in Borcem iz Banja Luke, članom II zvezne lige, se je na igrišču slovenskega končala z zmago Borce 3:0 (3:0).

SIUJEGASOVESTI

da se bo letošnja mednarodna atletska prvenstva Romunije v Bukaresti (13. do 15. sept.) udeležilo 26 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

Prvo tekmovalno v Bukaresti jugoslovanska rokoborska reprezentanca, ki se bo s Turki, Bolgarji in Romuni borila za balkansko prvenstvo.

IGRALCI WATERPOLA NEPREMAGANI

NOVI EVROPSKI PRVAKI SO POSTALI DOSLEJ: ITALIAN PUCCI, RUS KOLESIKOV, NIZOZEMKA DE HAAN, ŠVEDI-NJA JOBSON IN RUSINJA KRUTOVA

Budimpešta, 3. sept. V nadaljevanju evropskega prvenstva v waterpolu so nastopili nekateri jugoslovanski reprezentanti, ki pa so ostali brez boljših mest. V finale se je doslej uvrstila samo Vinka Jeričević in se ta je bila v odlični preizkušnji na 200 m prsno zadnja — osma.

V tej disciplini je zmagala Nizozemka De Haan s časom 2:52,0. Druga je bila Angležinja Lonsbrough 2:53,5, tretja pa Zah. Nemka Urselmann 2:53,5.

V finalu moških na 100 m prosto je Italijan Pucci ponovil svojo odlično rezultate iz predtekmovalni zmagal s časom 56,3, pred Rusom Polevjem 56,9 in Madžarom Dobayem 57,5.

Veliko presenečenje je pripravila Švedinja Jobson, ki je prišla prva na cilj na 100 m prosto. Švedska plavalka je zabeležila čas 1:34,7 in pustila za seboj največje favoritinje Gasteleas (Nizozemka) 1:35,0 ter Angležinjo Grinham 1:35,4.

V predtekmovaljih so bili večer izločeni tudi jugoslovanski tekmovalci Brinovce (400 m prosto), Volčanec (200 m mešiček), stafeta 4x300 m (prosto) in Bajkovičeva (100 m hrbtno).

Brinovce je bil s 4:51,2 četrti v svoji skupini. Volčanec je bil s 2:33,7 prav tako četrti, Bajkovičeva pa s 4:21,7 zadnja, stafeta 4x200 m z 9:05,6 peta v svoji skupini. Najboljši tekmovalci v teh disciplinah so dosegli mnogo boljše rezultate. Tako je bil na 200 m mešiček najboljši Anglež Black z 2:21,8, v stafeti SZ z 8:37,3 in na 100 m hrbtno Edwardsova (VB) z 1:13,5.

V drugih disciplin brez jugoslovanske udeležbe so bili rezultati naslednji:

200 m prsno moški: Kolesnikov (SZ) 2:41,1, Lazari (I) 2:41,3, Bodin (VB) 2:41,2.

50 m stola, ženske: Krutova (SZ) 2:14,22, Melsh (VB) 2:24,42, Gledova (SZ) 2:27,5.

MLADINSKI SAMPIONAT FLRJ V SAHU

Novi prvak — Bruno Parma

V Radovljici so zadnje kolo mladinskega šampionata FLRJ v sahu odigrali v torek. V tem kolu je Parma, ki je bil že ves čas velik favorit, dosegel še eno zmago, in sicer proti Radovljici v samo 13 potezih in tako dokončno zasedel prvo mesto ter pridobil naslov mladinskega šahovskega prvaka Jugoslavije.

Njegova zmaga na tem turnirju je popolnoma zaslužena in plod zanesljive in borbeno igre ves čas turnirja. Bruno Parma se je rodil leta 1941 v Ljubljani in se ukvarja s šahovsko igro šele dobri dve leti. Drugo mesto je pripadlo talentiranemu hrvaškemu igralcu Jadričeviću, ki je v odličnem finišu zbral kar 8,5 točke v 9 zaključnih partijah.

Igre zadnjega kola so se končale takole: Stojković: Janžek 0:1, Cvetković: Deže 0:1, Šahovski: Velimirovič 0:1, Parma: Radonjić 1:0, Messing: Jadrjevič 0:1, Ristović: Lozić 1:0, Rajković: Kozarčanin 0:1.

Končno stanje na lestvici: 1. Parma 12, 2. Jadrjevič 11,5, 3. Deže, Janžek in Stručić 10, 4. Messing 8,5, 7. — 8. Kozarčanin in Šahovski 8, 9. Rajković 7,5, 10. — 11. Velimirovič in Cvetković 6,5, 12. — 13. Lozić in Ristović 6, 14. — 15. Iljević in Stojković 4,5, 16. Radonjić 2,5 točke.

AYERBACH: SHERWIN REMI

V ponedeljek je bila po naš: zadnji večer iz Portoroža v torčkov številki odigrana še druga prekinjena partija, v kateri je imel Sherwin kot črni za nasprotnika Ayerbacha. Srečanje se je končalo z delitvijo točke.

Potemakom ima zdaj Ayerbach 9 točk kakor pet ostalih kandidatov, Sherwin pa šest — pred vstopom v XVII. kolo.

IZBRANI KEGLJACI ODPOTOVALI V MUNCHEN

Jugoslovanska kegljaška reprezentanca, ki jo sestavljajo Grom, Steržaj, Smoljanović, Hladnik, Buneta, Dobrilović in Pogelšek, je odpotovala v München na IV. tekmovalje za evropski pokal. Zadnje tekmovalje te vrste je bilo pred dvema letoma v Erfurtu, kjer so doma čini — Vzhodni Nemci tudi zmagali pred Jugoslavijo.

Ob odhodu je zvezna kapeta in inž. Mate Crnić izjavil, da upa na najboljšo, Z drugimi besedami — Jugoslavlani so v tej elitni preizkušnji favoriti.

Zares je takol Naša reprezentanca, ki je lani preprečila zmagalo na svetovnem prvenstvu na Dunaju, je tudi letos v izborni formi. Po izdatni zmagi nad Madžari (drušposliranimi z Dunaja) in jugoslovanskim dvoboju so naši igralci še izpolnili znanje in na nedavnem dvoboju za trening proti kranjskemu Triglavu dosegli celo rezultat, ki je boljši od državnega rekorda. Zato je upanje zveznega kapetana povsem opravičljivo, čeprav...

Ceprav reprezentance pri vsem tem niti ne sestavljajo zares tekmovalci, ki so trenutno v najboljši formi, Predvsem velja to za Kranjčana Martelanca, ki je na zadnjih tekmah kar sedemkrat prekorčnil znano 900 kegljev, pa ga zaradi enega samega neuspeha (na izbirnih tekmah) niso odredili v izbrano ekipo. Z nenehnimi kvalifikacijami kegljaci sploh pretiravajo. Nikjer namreč ni zapisano, da bo v odločitveni nastopu najboljši prav tisti, ki je imel dane na kvalifikacijskih tekmah. V reprezentanco bi bilo treba uvrstiti tekmovalce, ki imajo v povprečju najboljšo izide...

Sicer pa pustimo zdaj take načelne pregovore! Pričakovati je, da bo tudi münchenska ekipa dovolj močna, da bo Jugoslaviji ohranila mesto na vrhu evropske (in svetovne) lestvice. Zavedati pa se moramo pri tem, da naloga naših reprezentantov ne bo lahka. Na startu bodo vsa najboljša evropska moštva in keglji so tudi brez tega zmeraj tako svojevoljni...

JUDOISTI IZ GRAZA V LJUBLJANI

Judoisti »Ljubljani« so povabili na revanšno srečanje v Ljubljano na igrišču »Ljubljani« v torek. Pred dobrim mesecem, ko so gostovali naši judoisti v Gracu, so srečanje izgubili 7:5. Po pripovedovanju domačih judoistov je ta spor v Gracu močno razžigal in ima v svojih vrstah zelo dobre tekmovalce.

Tekmovalci ZTAK Ljubljane so sicer to poredko precej počivali, vključno temu pa mislijo na revanšo in hotelo sedaj stare klane, da so najmanj enakovredni nasprotniki Gracu. V sestavi domače ekipe bomo po dolgem času zopet videli stare klane, in sicer bo moštvo vsebuje te kole: Perme, Skrabar, Cesar, Marcar, Maček, Pogelšek in Jakšek. Sestava nasprotnikov ni znana, imajo pa v svoji ekipi prav gotovo tudi tekmovalce prvega mojstrskega pasov, kar bo prav gotovo še bolj zanimivo.

Ljubitelje tega športa vabimo, naj se te prireditve, ki bo v soboto dne 6. t. m. v stekleni dvorani direktije železnice (Pražakova ulica) z začetkom ob 20. uri, udeležijo v čimvečem številu.

TRETIJČ ZA TEDYEV MEMORIAL

Konec tedna bodo imeli slovenski igralci že drugo veliko domačo tekmovalje. Po nastopu na državni prvenstvu v Beogradu se bodo najboljši slovenski zastopniki belega športa zbrali v Ljubljani na tretjem splošnem turnirju za Tedyjev Memorial. Predhodno darilo je zmagal har, lani pa je pokal v njegovi odsotnosti osvojil Puchar.

Letos bo Skulj skoraj gotovo po pravilju zamujeno. Na ljubljanskem turnirju je nesporen favorit, čeprav po nepornih tekmah v Beogradu toži zaradi bolečin v zapetju. Njegovi najhujši tekmečki bodo Čebular in mlajši Skulj (Olympia) ter Lovrec in Toš (Branik).

Razen tekmovalcev članov bo na igriščih pod Cekinovim gradom tudi odločeno prvenstvo slovenske v kategorijah mešanih parov in pionirji, posebej pomembne pa se bodo tudi članice.

Prireditelj turnirja — TK Olympia — prikaže prijave iz Maribora, Novega mesta, Zagreba, Kranja, Jesenice, Kidričevega, Radencev, Kamnika in Ljubljane.

SPORT IN UNESCO

Na Finskem bo prihodnje leto potekala konferenca, na kateri bodo razpravljali o tem, ali naj se sport vključi v program UNESCO, to je OZN za prosveto, znanost in kulturo. Predsednik UNESCO Evans se mudi ta čas na Finskem, kjer proučuje aranzma za izvedbo te konference. Finski zastopniki in tudi sam predsednik Evans niso hoteli dati nobenih podrobnosti podatkov o pripravah za omejeno konferenco.

SAMO SKUPNI NAPORI VSEH SODELUJOČIH SO LAHKO PRILIPNOGI V ZVORNICI ORGANIZACIJI IN SPORTNIH USPEHOM TE NAŠE NAJVEČJE PORAČILO. Priredil je Zato so organizacijski odbor še enkrat hvaljuje vsem, ki so dali svoj delež pri uresničevju naših velikih čeznih.

ORGANIZACIJSKI SKUPNI ODBOR XIV. DIRKE »PO JUGOSLAVIJI« VIJTI 1958

PO MADINSKEM DRŽAVNEM PRVENSTVU

Več ko samo upanje...

Slovenski boksarji so bili pred volno med najboljšimi državci. Odveč je predstavljati tekmovalce, kakršni so bili Baloh, Ipavec, Heller in mnogi drugi. Po osvoboditvi pa se je boks razvil in republika vse bolj postajala kakor drugod. V Sloveniji — razen v Mariboru — tudi občinstvo ni kazalo za to panogo takšnega zanimanja kakor v mnogih drugih državah. Zato je bilo navdušenje, kakršno prevladuje v Beogradu, Novem Sadu, Kragujevcu, Nišu, pa tudi v Zagrebu in Pulju ob velikih boksaških dogodkih, je za zdaj za slovenske borce samo sen. Hkrati s tem se slovenski boksarji tudi sicer razvijajo v manj ugodnih razmerah. Klubi nimajo toliko sredstev kakor drugod, za nameček pa jim mnogokrat (Ljubljana) primanjkuje tudi najosnovnejših pogojev (prostorih) za razvijanje prvenstva. Zato se je le-ta dosegala zmeraj večje uspehe, je to vredno še posebne pohvale. Upajmo, da bo tudi odmev — ustrezen. Boljša kvaliteta — več razumevanja — širitev med množico.

Potem ko so si letos kar štirje slovenski boksarji — člani priobrih pravico nastopa v finalu državnega prvenstva v Beogradu (Mariborčan Zorman je bil celo drugi; in so ga uvrstili med kandidate za jugoslovanskega reprezentanta), so enak uspeh dosegli tudi slovenski mladinci. V Beogradu so se plasirali Borko in Čeh (oba Maribor), Pečnik (Branik) in Jamšek (Odrad). Eden izmed njih, Pečnik — si je v zaključnem boju tudi pridobil naslov državnega prvaka in s tem postal prvi slovenski boksar po osvoboditvi, ki je bil deležen te časti. Ostali trije so v finalu sicer izgubili, vendar so imeli tudi drugo mesto zanje izreden uspeh.

V celoti so slovenski boksarji pokazali, da so s svojimi mladimi tekmovalci (in tem pripada bodočnost) na čisto podoben način, da same še delimo v prihodnjih nastopih še več uspehov. —eb

EVROPSKO PRVENSTVO V ODBOJKI

Jugoslavija — med zadnjimi osmimi

V Pragi so v torek igrali dalje v kvalifikacijskem delu tekmovalne za evropsko odbojkaško prvenstvo.

Jugoslavija je ta dan na igrišču v Pardubichu imela za nasprotnika Albano. Naša ekipa je zmagala brez težav 3:0 (15:4, 15:10, 15:9). Tako si je naša odbojkaška reprezentanca že zagotovila mesto v finalnem delu tekmovalja za prva s skupaj teje bila v torek na sporedu tudi tekma med Sovjetsko zvezo in Avstrijo, v kateri je po pričakovanju zmagala Sovjetska zveza skoraj mimogrede 3:0 (15:1, 15:7, 15:2).

Ostali rezultati v kvalifikacijskih srečanjih so bili takoli: Romunija: Nizozemska 3:0, Madžarska: Belgija 3:0, Poljska: Danska 3:0, Bolgarija: ZAR, Italija: Nizozemska 3:2.

ZAHVALA PRIREDITELJEV DIRKE »PO JUGOSLAVIJI« 1958»

XIV. mednarodna etapna kolesarska dirka »Po Jugoslaviji« je bila ena izmed najlepših uspehov. Organizacijski odbor te dirke se dobro zaveda, da dirka ne bi uspešla, če ji ne bi bili prav vsi, ki so v odboju, ves čas pomagali z veliko požrtvovalnostjo. Zato se odbor ob tej priložnosti zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da s smotno in srečno in uspešno prireditvijo te dirke. Posebej se zahvaljujemo predstavnikom ljudske oblasti in družbenih organizacij, kakor tudi vsem članom športnega odbora, ki so kakorkoli pomagali pri organizaciji te velike dirke.

Zahvalo pa smo dolžni vsem podjetnikom, ki so nam finančno in materialno vsom, še posebej tovarni koles »Roge« — Ljubljana, dalje »Lasta« — Sarajevo, trgovskemu podjetju »Bichli« — Zagreb, »Zastava« — Ljubljana ter podjetju Giuseppe Kerzani iz Gorice. Vsi ti so prevezli pokroviteljstvo nad posameznimi etapami in veliko prispevali k uspehu celotne dirke. Njihova pomoč in razumevanje sta mnogo pripomogla k uresničitvi velike kolesarske dirke »Po Jugoslaviji«.

Se posebej smo dolžni vsem, ki so se pridružili k organizaciji te dirke. Zahvaliti pa se moramo tudi športnim inženirjem, ki so se pridružili k organizaciji te dirke. Zahvaliti pa se moramo tudi športnim inženirjem, ki so se pridružili k organizaciji te dirke. Zahvaliti pa se moramo tudi športnim inženirjem, ki so se pridružili k organizaciji te dirke.

Samo skupni napori vseh sodelujočih so lahko pripomogli k vzorni organizaciji in športnim uspehom te naše največje prireditve. Zato so organizacijski odbor še enkrat hvaljuje vsem, ki so dali svoj delež pri uresničevju naših velikih čeznih.

ORGANIZACIJSKI SKUPNI ODBOR XIV. DIRKE »PO JUGOSLAVIJI« VIJTI 1958

**Egipčani
Indijci
Amerikanci
Rusi
Angleži
Čehi in Slovaki
Avstrijci
Nemci**

... IN SE 22 DRŽAV S 4 KONTINENTOV RAZSTAV-
LJA PREKO PET TISOČ NAJRAZLIČNEJSIH
VZORCEV INDUSTRIJSKEGA BLAGA NA

55.

MEDNARODNEM JESENSKEM ZAGREBSKEM VELESEJMU

od 6. do 21. septembra 1958

ALI JE VAS OBISK NA SVETOVNI POZORNICI
USTVARJALNOSTI SPLOH LAHKO SPOREN?

Izkoristite 25-odstotni popust na železnici in 50-odstotni
popust na ladjah.

HRANITE VSTOPNICE, ker predstavlja vsaka od
njih tudi srečko, na katero lahko zadenete: avto-
mobil, motorno kolo, televizijski aparat, hladnil-
nik, pralni stroj, radio ali kakšno drugo vrednost.

ZAHVALA

Vsem, ki so lajšali trpljenje naš dragi pokojnik

MARIJI PODBOJ

jo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti in
ji darovali cvetje, iskrena hvala.

Ivan Podboj s hčerkami

Ljubljana, 1. septembra 1958.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš marljiv
sodelavec

ŠIMEN MILAČ

profesor

Pogreb bo v Trzinu 4. septembra 1958 ob 16. uri.

TRZIŠKI MUZEJ

Sporočamo žalostno vest, da se je ponesrečil pri
izvrševanju svojega poklica naš zvesti mož in dragi oče

JOŽE ZAGORIČNIK

kvalificirani elektromonter

Pogreb pokojnika bo v četrtek 4. septembra 1958
ob 16. uri v Sempetru v Savinjski dolini.

Zalujoči: žena Elizabeta, otroci: Terezija por.
Mirnik z družino, Marija por. Masnec z dru-
žino, Elizabeta, Jožefa, Avgust in Alojz ter
ostalo sorodstvo.

Sempeter v Savinjski dolini, 2. septembra 1958.

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma za-
pustil naš član

HINKO ILAŠ

ustulbenec

Pogreb bo 4. septembra ob 16.30 iz Jožefove veže. —
Ohranimo ga v častnem spominu.

Kolektiv za raziskavo materiala
in konstrukcij LRS

Ljubljana, dne 3. septembra 1958.

V življenju za nas, izmučeno od dolge bolezni, je
prenehalo utripati srce naše nam nad vse dobre mame

IVANE GASPERSICEVE roj. MAGAJNA

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, 4. septem-
bra 1958 ob 16. uri z Zal, iz Nikolajevke mrljske veže.

Zalujoči: otroci Marija, Danilo in Zorko, sestre
Marička in Jožefa, zet Janez Lavrih, snaha
Vida ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Solkan, 2. septembra 1958.

Trgovsko podjetje PETROL v Ljubljani

sprejme takoj v službo

STENODAKTILOGRAFA

pogoj: popolna srednja ali njej enaka šola z nekaj
prakse;

VEČ SALDAKONTISTOV (knjigovodij)

pogoj: popolna srednja ali njej enaka šola, praksa ni
obvezna;

VEČ PRODAJALCEV za BENCINSKE SERVISSE v Ljubljani

pogoj: izučen v trgovini.

Plača po tarifnem pravilniku.

Prošnje naslovite na PETROL, Ljubljana — Cankar-
jeva 5/II. 5420-R

»AVTOBUSNI PROMET« CELJE

obvešča, da bo s 5. septembrom 1958 uvedel

AVTOBUSNO PROGO CELJE-PREVALJE

po naslednjem voznem redu:

9.30 odhod	Celje	prihod	19.45
10.11	Velenje		19.04
11.00 prihod	Slovenj Gradec	odhod	18.15
11.05 odhod	Slovenj Gradec	prihod	18.10
11.25	Dravograd		17.50
11.40	Ravne		17.35
11.50 prihod	Prevalje	odhod	17.25

OBRATUJE OB DELAVNIH. 5430-R

ADMINISTRATORKO ZA FINANČNO KNJIGOVODSTVO Z ZNANJEM STROJEPISJA IN KNJIGOVODSTVA, MEŽNEGA KNJIGOVODJO — OBRACUNO- VALCA PLAČ S 5-LETNO PRAKSO

sprejmemo takoj v službo

Ponudbe pošljite do 15. septembra 1958.

Podjetje za inženirsko tehnično gradnjo

»TEHNOGRADNJE« — Vuzenica

Komisija za delovna razmerja.

5415-R

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij
podjetja

Agrotehnik Export Import

LJUBLJANA, Titova 19

razpisuje več delovnih mest za

SKLADIŠČNE DELAVCE

Interesenti naj se javijo osebno v sekretariatu podjetja
ali pa pošljejo pisemne ponudbe.

5417-R

Tovorni in avtobusni promet »GORJANCI« v Novem mestu

obvešča prebivalstvo, da bo 5. septembra odprl redno
avtobusno progo NOVO MESTO - METLIKA - NEPRETIČ
- KARLOVAC. — Odhod iz Novega mesta ob 6. uri, prihod
v Karlovac ob 8.25; odhod iz Karlova ob 14. uri, prihod
v Novo mesto ob 16.25. — Avtobus obratuje vsak dan.

Vsem, ki so lajšali trpljenje naš dragi pokojnici

MARIJI PODBOJEVI

jo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti
in ji darovali cvetja iskrena hvala.

Ivan Podboj s hčerkami.

Ljubljana, 1. septembra 1958.

Dobropela je naša ljuba mama

MARIJA PRUS roj. KRAJNC

vдова po odvetniku

Pogreb nepozabne pokojnice bo 5. septembra ob 16. uri
na pokopališču v Slov. Konjicah.

Zalujoči otroci: Danica, Olga, Tonček in
ostalo sorodstvo.

Slovenske Konjice, 3. septembra 1958.

Nenadoma nas je zapustil naš ljubljani, nepozabni
mož, očka, nono, brat, svak in tast

HINKO ILAŠ

višji poštni uradnik v pokoju

Pogreb predragega bo v četrtek 4. septembra 1958
ob 16.30 iz Jožefove mrljske veže na pokopališču Zale.

Zalujoči: žena Anka, sinova dr. Milivoj in
ing. Dušan z družinami ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Lima Peru, Maribor, Beograd, Zagreb,
Rimske Toplice, 2. septembra 1958.

VSA PODJETJA IN USTANOVE, KI SE NIMAJO
PORAVNANE NAROCNINE ZA LETOSNJE LETO
PROSIMO, DA JO TAKOJ NAKAZEJO NA NAŠ TE-
KOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V LJUB-
LJANI 600-704, SICER JIM BOMO PRENEHALI
POSILJATI NAS DNEVNIK.

SLOVENSKI POROČEVALEC

POZOR!

POZOR!

OPČA POLJOPRIVREDNA ZADRUGA BUJE

(Istra) sodeluje tudi tokrat na vinski razstavi na
GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU s svojo priznano
specialiteto:

malvazijo

Prepričajte se o kakovosti naše petdesetletne tra-
dicije pridelovanja vin. Za vsa naročila se obrnite
na našega zastopnika.

● RAZEN MALVAZIJE VAM NUDIMO SE MUŠKAT
IN MISTELLO.

Uprava OPZ Buj

UPRAVNI ODBOR

ELEKTRARNE MEDVODE

razpisuje delovno mesto

računovodje

Kandidati z ustrezno šolsko oziroma strokovno izobrazbo
in 5-letno računovodsko prakso naj pošljejo svoje ponudbe

Tajništvu podjetja v 15 dneh.

Vse ostalo po dogovoru.

5323-R

Trgovsko podjetje »PETROL«, Ljubljana,

opozarja imetnike bencinskih bonov starih izdaj, da jih
v smislu objave v oglašnem delu Uradnega lista FLERJ
št. 33 z dne 20. VIII. 1958 zamenjajo za nove denarne bone
do 15. SEPTEMBRA 1958. Bone zamenjujejo vsa skladišča
»Petrola« in uprava »Petrola«, Ljubljana, Cankarjeva 5-II.
Po 15. septembru 1958 jih ne bo več mogoče zamenjati.

5411-R

Dobropela je v 79. letu starosti, gospa

URŠULA KATTAUER

upokojenka

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 5. septembra 1958,
ob 17. uri iz Kristofove mrljske veže na Zal.

Cimermanovi.

Dobrunje, 3. septembra 1958.

Sporočamo žalostno vest, da je po kratki bolezni umrl
naš dolgoletni član uprave

HINKO ILAŠ

Priljubljenega in marljivega sodelavca v telesnovzgoj-
ni organizaciji »Partizan« bomo spremili na njegovi zad-
nji poti danes ob 16.30 iz Zal na pokopališče.

OKRAJNA ZVEZA »PARTIZAN«

Ljubljana

Ljubljana, 4. septembra 1958.

Po hudih in mučnih boleznih nas je zapustil naš ljubljani
brat, stric

SIMON MILAČ

profesor

Pogreb pokojnika bo v četrtek, 4. septembra 1958 ob
16. uri iz Bistrice pri Trzinu na pokopališču Trzin.

Zalujoči: brat Andrej, sestra Marija in Francka
z družinami ter ostalo sorodstvo.

Leša, Bistrica pri Trzinu, Trzin, Retnje, Ljubljana,

3. septembra 1958.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

PRIPOMBA UREDNIŠTVA:

Prosimo bralce in naročnike
naj k vprašanjem prilagajajo ku-
pone in poštino v znesku tri-
deset dinarjev (v znamkah ali
denarju) ter navedejo točno in
polno naslov. Na vprašanje
brez naslovov in ki jim nave-
deno ni priloženo ne odgovar-
jamo. Naslovi naj bodo pisani
čitljivo.

Tov. KRANJC ALOJZ, Veščič
ca 33. Prosim pošljite točneji
naslov, pošta nam je pismo za-
vrnila.

C. R. Mrb.

Vprašanje: Ali omejitve iz 2. in
3. odst. spremenjenega 28. čl.
uredb o določanju in o preve-
dbi pokojnin in invalidnin še vedno
veljajo za uveljavljene po-
kornine?

Odgovor: Ker so določbe ure-
be o določanju in o preve-
dbi pokojnin in invalidnin po 2. čl. 27.
čl. novega zakona o pokojnin-
skem zavarovanju od 1. 1. 1958
dalje nehalo veljati izrečno le,
kolikor se nanašajo na starostne
in družinske pokojnine, veljajo
glede uveljavljanja invalidske pokoj-
nine še vedno predpisi 2. in 3.
odst. spremenjenega 28. čl. nave-
dene uredb. po katerih se uzi-
valcu osebne pokojnine, ki se za-
posli s popolnim rednim delov-
nim časom, ustavi izplačevanje
pokornine, dokler traja taka za-
poslitev in se tudi uveljavlja oseb-
ne pokojnine, ki se zaposli z ne-
polnim rednim delovnim časom,
ustavi izplačevanje pokojnine, če
zaposlitev (honorar) iz take zapo-
silitve presega 2/3 pokojnine, ozi-
roma v vsakem primeru, če za-
služek presega 6.000 din mesečno.
M. S.

Vprašanje: Ali je pravilno, da
vam je bila odvzeta pravica do
družinske invalidnine po vašem v
partizanih padlem možu, zato ker
živite sedaj v izvenzakonski skup-
nosti?

Odgovor: Čeprav je v 1. odst.
54. čl. zakona o vojaških vojnih
invalidnih določeno, da izgubi vo-
dva pravico do družinske invalid-
nine le v primeru, če sklene novo
zakonsko zvezo, ima po stališču,
ki ga je za to položeno zvezo
no vrhovno sodišče, tudi konku-
binat (izvenzakonska skupnost) za
posledico izgube pravice do dru-
žinske invalidnine in do drugih
invalidskih pravic.

Komisija za razpis de-
lovnih mest pri Zdrav-
stveni postaji v Vojniku,
razpisuje

MESTO BOLNIČARKE

Nastop službe s 1. okto-
brom 1958. Pismene po-
nudbe pošljite upravne-
mu odboru Zdravstvene
postaje v Vojniku.

Vsem sorodnikom, prij-
ateljem in znancem sporo-
čamo, da nas je nenadoma
zapustil naš dobi mož,
oče, dedek in brat

CIRIL KAFOL

ravnatelj v pokoju

Pogreb bo v petek, dne
5. sept. 1958, ob 16. uri
v Ptuj.

Zalujoča žena in otroci
z družinami.

Sporočamo žalostno vest,
da nas je nepričakovano
zapustil naš dolgoletni in

dobri tovariš

CIRIL KAFOL

upokojeni ravnatelj

Vzornega prosvetnega de-
lavca bomo ohranili v
trajnem spominu!

Sola in učiteljski sbor

Markovec

V 81. letu starosti nas je
zapustila naša ljuba ma-
ma, stara mama, sestra,
teta

MARIJA GRUM

roj. KOMATAR

Pogreb drage pokojnice
bo v četrtek, 4. sept. 1958,
ob 16. uri iz hiše žalosti
Sp. Kašelj 18 na pokopa-
lišču v Polju.

Zalujoči: hčerka Marija
z družino, sestre in so-
rodniki.

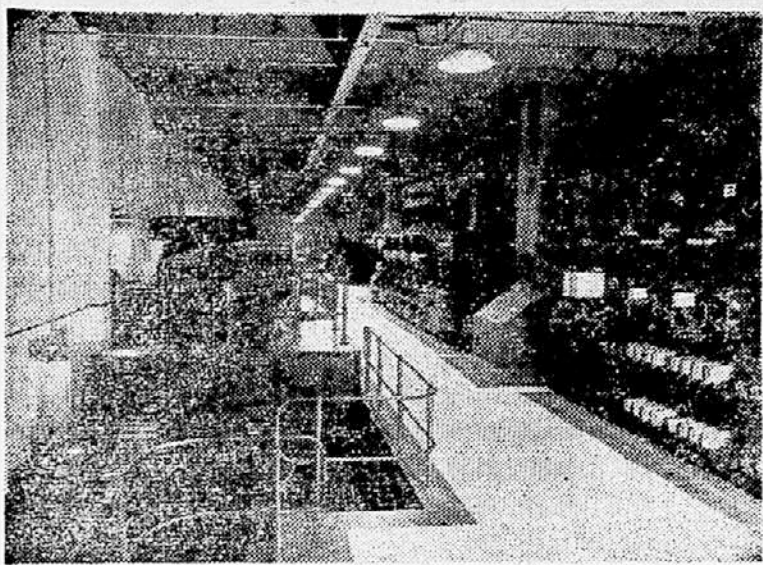
Sp. Kašelj, Stepanja vas,
St. Vid, Škofja Loka.

Vinoexport – Umag

Vam nudi kvalitetna

ISTRSKA VINA po solidnih cenah —
Prepričajte se o tem ob času vinske razstave
v našem paviljonu na Gospodarskem
razstavišču ali v podružnici (Kolodvor-
ska) Moše Pijada 43, Ljubljana.
Pridite in prepričali se boste!

VINOEXPORT - UMAG

Ena najmodernejših tovarn v Indiji je železarna in jeklarna v Burnpuru. Na sliki vidimo oddelke za električni motorji in napravami.

Gradiva sedanosti in prihodnosti

Stoletja dolgo je človek izkoriščal le gradiva, ki mu jih nudi priroda. Les, kamen, kosti, vlakna in podobno so služili našim prednikom in so še vedno v rabi. Vendar je revolucionarni razvoj tehnike prinesel človeku 20. stoletja ob pravem času še novo vrsto gradiv, ki ne le dopolnjuje, marveč tudi izpopolnjuje vrsto doslej uporabljenih. Ob pravem času smo rekli zato, ker jih sam nadaljnji razvoj tehnike nujno potrebuje. Tu mislimo na gradnjo letal, ladij, avtomobilske industrije in raznih drugih industrij. Vse te industrije potrebujejo snovi, ki so trdne kot jeklo, obenem pa imajo prozornost stekla; čeprav so neuničljive kakor granit, ne sme biti njih obdelovanje težje, kakor je obdelava lesa. Takih snovi priroda sama ni ustvarila. Ne nudi nam jekla, ki ne tone v vodi, ne ustvarja prozornega gumija, niti stekla, ki se ne lomi, ne volne, ki ne gori in ne stotine drugih snovi, ki jih zahteva sodobna tehnika.

Kar pa ni bilo možno naravno, je ustvaril človek. Kemiki poustvarjajo s sintetiziranjem tisoče snovi, ki jih v naravi ni. Narava je postala namesto tvorca le dobavitelj surovin za znanstvenike in kasneje za tehnike. Njihovo delo se kosa z delom najgenialnejših kiparjev in arhitektov. Kot so bili in so le-ti sposobni ustvarjati iz mrzle, brezoblične gnote marmorja večne kulturne spomenike, tako je današnji kemik uspel iz kope navadnega premoga ustvariti tanka svila vlakna, iz nafte pa zdravila ali dišave, katerih vonji so opojnejši od duha najlepše dišeče cvetice. Kemija daje danes tehniki gradiva, ki so lažja od vode, ki ne gore, ne oksidirajo, ne gnijejo na vlagi. Trda so kot jeklo in elastičnejša od kavčuka.

Na vselej vidimo čisto v eni vrsti razstavljene izdelke, ki nimajo na prvi pogled nič skupnega. Ob ženski torbici je položen zobnik, ležaj za valjarno, deli zrakoplova, plesna obleka, cev, ladijski vijak in za nameček še ženske nogavice. Skupno jim je osnovno gradivo — vsi so iz plastične mase. Plastične mase so novost. Še pred 20. leti so na vsem svetu proizvedli le 50.000 ton plastičnih mas. Zanje so vedeli le strokovnjaki. Danes jih pozna vsakdo, njih proizvodnja pa znaša milijone ton. Še nedavno si avijacije nismo mogli misliti brez aluminija. Danes pa ta kovina odstopa mesto plastičnim snovem. Plastične mase so najčisteje penaste. Kubični meter take snovi tehtaja vsega 10 kg, 25-krat je lažji od plute 100-krat lažji od vode, 200-krat lažji od lahkih spojin in 800-krat od jekla. Pri vsem tem pa ni ta snov nič manj trdna kot jeklo. Iznajdb s tega področja še davnino ni konec. Dosedanje plastične mase nenehno izboljšujejo in izumljajo nove.

Gos ga je rešila

Kmet Pietro Fuser iz okolice Trevisa v Italiji je premetaval seno nad hlevom. Pri tem je stopil na strohnelo desko, ki se je zlomila, kmet pa je strmoglavil na kamnito dvorišče. Toda zgodila se je sreča v nesreči: na dvorišču so se prav tisti hip zbirale tolste kmetovske goske, tako da je Pietro padel z glavo na eno med njimi in utrpel le neznatne praske. Gos-rešiteljica pa je ostala na mestu mrtva.

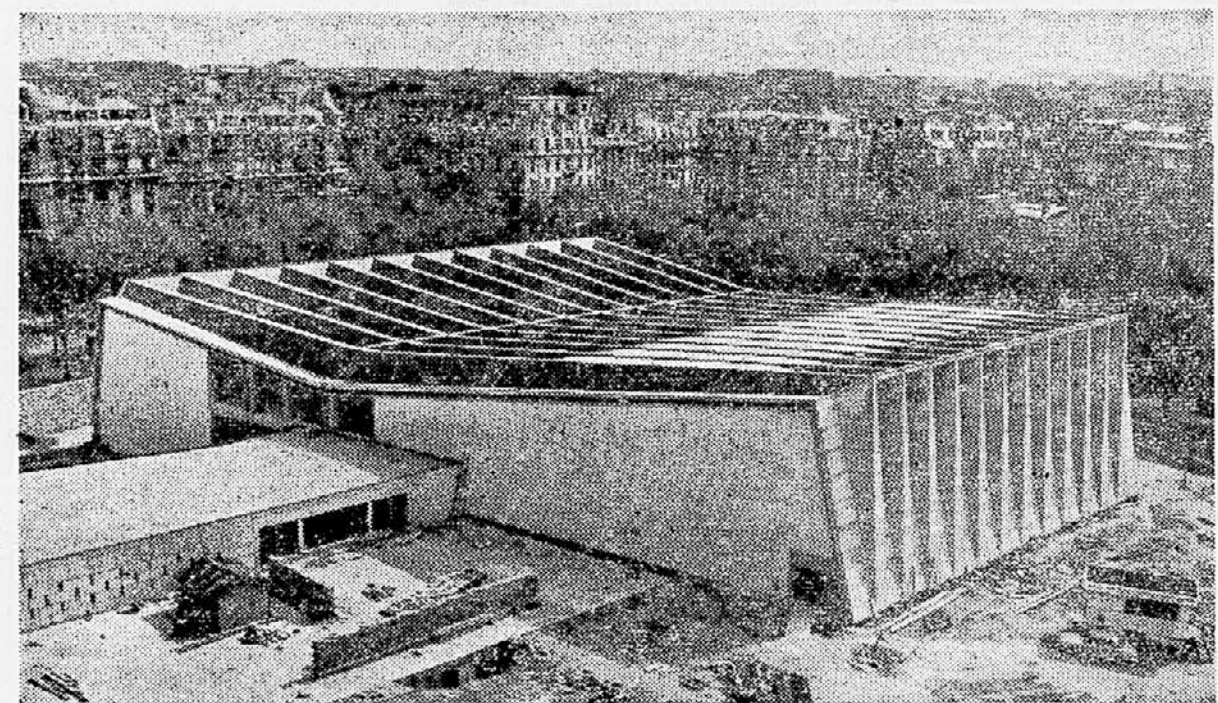
Brez domovine

Mlada Spanca Jose Legara in Antonio Zuniga sta se v Barceloni skrivaj vkrcala na angleško ladjico, da bi ušla težkim razmeram v domovini. Takrat nista slutila, da bosta sama sebe obsodila na večletno »brezplačno« potovanje po svetovnih morjih. Odkrili so ju v bližini angleške obale. Ker nista imela osebnih dokumentov, nista smela zapustiti ladjice.

Je. V Eansvillu so begunca oddali drugi ladij, na kateri bosta plula okrog zemlje in delala samo za hrano. Nobena država, tudi ne Španija, ju ne sme sprejeti, dokler ne dokažeta, z zanesljivimi dokumenti svojo identiteto. Neko angleško dobrodelno društvo ju je oskrbelo z obleko in perili za več let.

Reporter do zadnjega...

Dela na novi palači UNESCO v Parizu se približujejo koncu. Na sliki vidimo stavbo s sejnimi dvoranami, kot jo je videti s strehe osrednjega poslopja. (Foto: Beretty)

NAJVEČJA LAZ

Članek kluba lažnivcev v ameriškem Buarlingtonu so nedavno tekmovali. Prvo nagrado je dobil član tega kluba s tole zgodbo: »Neki kmet je zgodaj spomlad, oral na njivi s traktorjem. Njiva je bila tako dolga, da je kmet na drugem koncu zamenjal plug in sejalni stroj s kombajnom in se vrnil. Ko je prišel domov, ga je žena že proglasila za mrtvega in je dobivala družinsko pokojnino.« Drugo, častno nagrado je dobila naslednja zgodba: »Lansko poletje je bilo v Kentuckyju tako toplo, da je veverica smuknila v zakurjeno peč, da bi se malo ohladila.«

Strupeni purani

Britanska policija je pred dnevi po radiu in zvočnikih opozarjala tatove, ki so na kmetijskem posestvu v jugozahodni Angliji ukradli nekaj puranov. Agronom goji na tem posestvu plemensko perutnino. Ko so purani zboleli, jih je zdravil z arzenom, ki se je postopoma nabiral v njihovih organizmih. Zivalim ni več škodoval, nevaren pa bi lahko postal človeku, ki bi užival njihovo meso. Policijski avto je po zvočniku nenehno opozarjal ljudi na tistem področju.

V poljskem vojaškem pravilniku očitno ni bilo nobenega povelja, ki bi ustrezalo našemu »Vsi z mostu!«; to povelje je vseboval že alarm za potapljanje, dva udarca po ladijskem zvonce. Spodaj se je vse gnetlo; vse zaklopke so bile sprva na široko odprte in stroji so tekli z vso hitrostjo. Vrata na most so se nekako zaprla. Nihče si ni delal skrbi s tem, da bi z zvečanjem pritiska v podmornici preizkusil, če so vse odprtine neprodušno zaprte. Krila na kljunu so izgnili šele takrat, ko smo bili že trideset čevljev pod gladino in nihče se ni oziral na kazalce, ki so poročali o položaju kril na kljunu in krmi, dokler nismo dosegli globine petintridesetih čevljev. Kljun se je pogrezal čedalje bolj strmo navzdol, bolj strmo kot kdajkoli, kar sem pomnil, in pričel se me je polasčati občutek, da bomo naredili pravi podvodni luping. Lupinga kajpak ne bi mogli nikoli dokončati, a lahko bi se zarili s kljunom v dno zaliva Long Island z zadostno veliko silo, da bi si kaj polomili.

Kapitan fregate Radwanski je po poljsko zavpil. Nihče se ni zganil. Dombrowski, ki je bil častnik za potapljanje, bi moral zdaj spregovoriti. Videl sem Larta, ki je stal pri veliki pogonski kontrolni plošči poleg svojega namestnika iz poljske mornarice. Gledal je vame s širokim, izrazitim italijanskim očmi, kakor da bi iskal in zahteval pomoči. Hotel sem že zavpiti »Oba stroja z vso hitrostjo nazaj!«, ko je Radwanski spet zavpil nekaj poljskih besedi. Bili smo v globini devetnajstih čevljev in divjali navzdol pod kotom petnajstih stopinj. Majhna klop, kjer je navadno sedel prvi opazovalec, je pričela počasi drseti po gladkih, z linolejem pokritih tleh; dva izvižaja, ki sta visela na posebnem obešalniku, sta zdrsnila iz običajne lege in z ropotom priletela na tla; nekdo je postavil prazen vrček za kavo v nevidni kot in zdaj je poskočil naprej in naznanil prisotnost tako, da se je razsul v glinene črepanje.

Dva poljska mornarja sta zdaj pod molččim nadzorstvom Dombrowskega nastavila srednja in zadnja krila na »polno dviganje«. Poljski prvi elektrik se je mirno nagnil nad reostate in na moje presenečenje povečal hitrost. S-16 se je iz potaplja-

nja nenadoma vznemirljivo pognala v dviganje, med katerim je dosegla naklon desetih stopinj. Preden jo je prepoteni krilnik izravnal, smo spet splezali na petinšestdeset čevljev.

Še nekaj povelj: poljski elektrik je zmanjšal hitrost in tako se je S-16 podvrgla nekakšnemu »režimu« podvodne plovbe. Radwanski, ki je stal sredi kontrolnega oddelka in lovil ravnotežje tako, da se je oprijemal ene izmed vrvi za vzdigovanje periskopa, je nagnil znojno, s kocinami poraščeno čeljust proti meni, mi zašepetal nekaj v uho in pokimal proti Dombrowskemu, ki dotlej, kolikor sem jaz videl, sploh še ni odprl ust.

»Zme-rom de-la-ta-ko. Lepo potapljanje, kajne?« je rekel. Od tega trenutka dalje je dobila S-16 v poljskih rokah popolnoma nove lastnosti. Prvič sem jo gledal nekako iz razdalje, neprizadeto in nič se ni zganilo v meni, ko sem videl, kako ji pleskajo na kljun novo ime, Blyskawica, in nadomestijo naše številke na bočnih straneh mostu z velikim belim B. Se le ko smo stali vsi skupaj na krovu in gledali, kako se zadnjič spušča z njenega jambora zastava Združenih držav, sem začutil bolečino obžalovanja. Bila je dobra ladjica — mi smo jo naredili takšno — in zdaj je odhajala v vojno brez nas. Zeleli smo ji vso srečo.

Ko smo se zglasili pri Electric Boat, je bil Walrus že v vodi in dosti bliže bojni pripravljenosti, kot smo pričakovali. Ladjedelniki delavci so dajali vse od sebe — že od Pearl Harborja sem — in čez dva meseca se bo prvič potopil. Štirindvajset ur je bila na njem in okrog njega prava armada v delovne obleke napravljenih delavcev. Ostri duh po varenju ropot orodja in razbijanje delavcev — vse to ni izginilo niti za hip. Vsak dan smo si ga ogledovali, zamen poskušali, da bi ne bili komu napoti in si vendarle ustvarili zamisel o tem, kaj se dogaja in vsak dan so dodali kaj novega, pritrtili kak nov kos opreme in naredili nov korak k temu, da bo dokončno pripravljen.

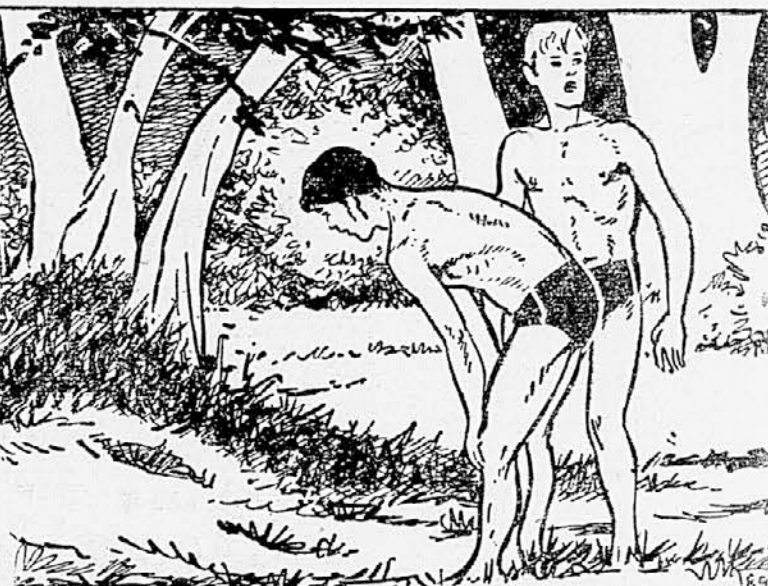
V naši pisarni v drugem nadstropju zastignega lesenega

VELIKA STAVA

PO POVESTI SAMUELA JOVILLA
RISE MIKI MUSTER

58. Stopal je po sledi kakih trideset korakov in obstal kot pribit: na drugem koncu jase je zagledal veliko temnosivo žival, ki je s prednjima šapama obrlala jagode in jih tlačila v usta, pri tem pa je zadovoljno renčala. Medved! Strah ima velike oči — Petru se je zadel velik kot krava. Medved ga je zagledal in urno odhlačal v gozd.

59. Peter je stekel k Jimu in mu skoraj brez sapa pripovedoval o svojem srečanju. Jim si je brez vznemirjenja ogledal globoke sledove in pokimal: »Kar velik kosmatinec. Njegova koža bi bila za naju topla odeja!« Nenadoma pa je poskočil: »Postriži! In če sta stekla v ognju, s palico je Jim zavalil kepo iz ognja in jo s kamnom razbil. Vabljivo je zadišalo.

90. Odprija sta lepo pečeno ribo in jo očistila, potem sta jo z velikim tekom pozajtrkovala. Čez četrte ure so ostale od ribe le še koščice. Najdalje in najbolj ostre je Jim skrbno zbral in jih spravil v uti, češ, da bosta potrebovala tudi šivanke. Peter se je domislil, da potrebujejo kolektor. Spomnil se je na Robinsona in ga začel posnemati.

